

יוזמות ייחודיות

במחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

אגף חברה

ניסן תש"ע אפריל 2010

החברה למתנ"סים
מרכזים קהילתיים בישראל בע"מ (חל"צ)

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

טלפון: 073-2870132

דוא"ל: nechim@matnasim.org.il

www.matnasim.org.il

www.matnachim.org.il

עריכה: אלישבע מאי

עיצוב: יעל מלול, סטודיו ליינ-ארט

ירושלים, ניסן תש"ע, אפריל 2010

החברת מיועדת לנשים ולגברים במידה שווה.

תוכן העניינים

5	פתח דבר - איתן מזרחי
6	בטרם קריאה - אמנון רייכל
7	מבוא על המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות - דוד שלומי
8	עקרונות הפעולה של המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות
9	אתר "מתנכים"
11	1. תכניות פנאי לילדים ונוער - "רצף"
13	מועדונים לילדים עם אוטיזם
14	גינון
15	"השגים"
16	"עם כולם להשגים"
17	מובילים צעירים בקהילה
18	מועדוניות פנאי לילדים עם מוגבלות
19	"מחבקים בירוק"
20	"מקום לשירה"
21	נוער מקדם שילוב (נמ"ש)
22	"משחק החיים"
23	עוזרי מאמנים בכדורגל
24	"תיקו מנצח" - קבוצות משולבות
25	ספיישל אולימפיקס
26	"עם כולם"
27	פטאנק (כדורת צרפתית)
28	צהרוני "זמן אמיתי"
29	שילוב ילדי גנים בחינוך המיוחד בצהרוני המתנ"ס
30	מועדונית צמי"ד
31	מרכז אתגרים
32	משחקייה - שמרטפייה אזורית לגיל הרך
33	נוער אקTV
35	2. תכניות פנאי לבוגרים
37	ריקודים משולבים לנכים על כיסאות גלגלים
38	"לצבוע את החיים"
39	טלוויזיה קהילתית
40	המחשב ככלי העשרה
41	אילוף כלבים כאמצעי להעצמה אישית
42	"קיץ של אושר"
43	"לאור הזרקורים"

44	מספרי סיפורים
45	"קשר עין": צילום במצלמות דיגיטליות וסטילס
46	מועדונים חברתיים
47	שילוב בחוגי המתנ"ס
48	"נאמן" - מועדונים חברתיים לנפגעי שבץ מוחי
49	שחייה והידרותרפיה
50	העצמת הורים
51	מועדון חברתי אזורי

3. "קהילה נגישה"

55	תנועת נגישות אזורית וארצית
56	היערכות בשעת חירום לאנשים עם מוגבלות
57	שינוי עמדות והסברה בחינוך
58	תיאטרון קהילתי מסביר
59	יזמות עסקית: "נגיש קפה" במתנ"ס רמת ישי
60	העצמת נשים: "נשים פורצות גבולות"
61	סדנת דיאלוג עם נותני שירותים
62	נגישות למידע: מרכזי מידע ותמיכה
63	אירועי שבוע הנכה בקהילה

4. "עמיתים"

67	אירועי הסברה למען הפחתת הסטיגמה כלפי נפגעי נפש
68	עמיתים לנוער
69	שילוב סטודנטים
70	קבוצת תיאטרון משולבת עם סמינר הקיבוצים
71	קפה בקהילה

5. "רעים"

75	יזמות עסקית במסגרת המתנ"ס
76	אירועי שירה בציבור
77	אירועים חברתיים של קבוצות "רעים" מכל הארץ
78	התנדבות במרחב הקהילתי
79	חיבור תכנית "רעים" לארגונים המציעים שירות
80	ימי עיון למשתתפי תכנית "רעים"
81	מועצת משתתפים ארצית
82	שותפות בצוותי ההפקה של אירועי המתנ"ס
83	קבוצת תיאטרון

6. תכניות לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית

87	"מעגלים"
88	חויית פנאי לדיירי המעונות

פתיחת שערי המתנ"ס בפני הקהילה כולה, על מגוון תושביה, היא הבסיס לפעולתם של המתנ"סים. ואכן, החברה למתנ"סים, בשיתוף גורמים נוספים, פועלת לשילוב האדם עם המוגבלות בפעילויות שונות ובקהילה בכלל. תפיסת העולם של החברה למתנ"סים רואה באנשים עם מוגבלות חלק מהציבור שאותו היא משרתת, ועל כך זכתה החברה למתנ"סים לשבחים רבים בדוחות ובפרסומים, שהוצאו על ידי ארגונים שונים.

במשך שנות פעילותה של המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות, בהנהגתו של אמנון רייכל, מי שהקים את המחלקה וניהל אותה מאז שנת 1991 ועד לאחרונה, פותחו והורחבו שיתופי הפעולה עם מוסדות ממשלתיים, גופים ציבוריים וקרנות. כל זאת, במטרה לקדם את שילוב האדם עם המוגבלות בקהילה וכדי לתת מענה לצרכים הייחודיים של אוכלוסייה זו, המהווה עשירית מכלל תושבי המדינה.

הרחבת שיתופי הפעולה אפשרה למחלקה לפתח מגוון של תכניות בתחומים רבים ושונים, כפי שהם מפורטים בחוברת זו. היצע התכניות מרשים ואני גאה בחברה למתנ"סים המציעה שפע כזה של פעילויות פנאי והעשרה לציבור הנכים. ביחד עם גורמים אחרים - ג'וינט ישראל, משרד הרווחה, המוסד לביטוח לאומי, משרד החינוך ומשרד הבריאות, מפעילים המתנ"סים את תכנית "קהילה נגישה" - לשוויון הזדמנויות לאנשים עם נכויות בקהילה. כמו כן, מתקיימות תכניות ייחודיות, חלקן בניהול עצמי של הנכים; שירותי פנאי, תרבות וחברה; קבוצות תמיכה להורים, העצמת נכים ופיתוח מנהיגות מקומית. המתנ"סים מפעילים את תכנית "עמיתים" לשילוב נפגעי נפש בקהילה בשותפות עם משרד הבריאות; את תכנית "רעים" - קבוצות חברתיות לאנשים עם לקויות תקשורת ולמידה, שהוקמה בשותפות עם אשלים-ג'וינט ישראל וביטוח לאומי; את פרויקט החופשות של משרד החינוך בכל מערכת החינוך המיוחד; תכניות להעשרה ולפנאי של חוסים במעונות ממשלתיים בשותפות עם משרד הרווחה, ועוד.

חוברת זו, המוצגת בפניכם, מאפשרת הצצה לנעשה במתנ"סים במטרה לקדם ולשפר את איכות חייהם של אנשים עם מוגבלות בקהילה.

בברכה,

איתן מזרחי

מנכ"ל החברה למתנ"סים

בטרם קריאה

צוות המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות גאה להגיש לכם, הקוראים, סקירה תמציתית על אודות יוזמות ופעילויות חדשניות אשר נהגו, הוצאו לפועל והוטמעו בקרב המתנ"סים ועתה הן מצמיחות גזעים, ענפים ועלווה.

כבר בראשית דרכה קבעה המחלקה שני עקרונות, שהם הבסיס האידיאולוגי והארגוני לפעילותה: העיקרון הראשון הוא שהמתנ"ס והמחלקה יציעו את שירותיהם לכל מגוון הנכויות והעיקרון השני - הפעילות תהיה משולבת במבנה או במתקן המשמש את כלל באי המתנ"ס. על פי תפיסה זו פיתחו המתנ"סים מערך שלם של פעילות משולבת לאנשים עם צרכים מיוחדים ובני משפחותיהם.

רבות מהתכניות מתקיימות בשיתוף פעולה עם ארגונים אחרים, כמו משרד הבריאות, משרד החינוך, משרד הרווחה, המוסד לביטוח לאומי, הג'וינט, הרשויות המקומיות וקרנות שונות. בשיתופי פעולה אלה אנו רואים ביטוי של אמון והערכה בעשייתם של המחלקה מצד גורמים ממשלתיים וציבוריים ומצד קרנות שונות.

ואכן, תכניות אלו זכו וזוכות להצלחה מרשימה מצד המשתתפים והן מלוות בהערכה מקצועית ובמחקרים, המצביעים על פריצות דרך ממשיות בכל תחומי הפנאי לאוכלוסיות מיוחדות במדינת ישראל. תכניות כמו "קהילה נגישה", "נוע"ם" ו"רצף", "עמיתים", "רעים", "מעגלים" ו"השגים" כבר הפכו למותגים מוכרים ומודלים לחיקוי.

אחדות מהתכניות המתוארות בחוברת מתייחסות בהקשר למתנ"ס מסוים, למשל: מועדון חברתי ברמת הגולן. ברצוני להבהיר שתכניות אלה מתקיימות גם במתנ"סים אחרים, ואם שם של יישוב מיוחס להן, הרי זה רק לצורך הדוגמה.

אנו, צוות המחלקה, הפועלת במסגרת אגף חברה, בראשותו של דוד שלומי, רואים עצמנו מובילים הליך חברתי המביא ציבור גדול שהיה מחוץ למעגל החברתי למרכז ההווה והחיים בקהילה.

כל העשייה הרבה של המחלקה מתבצעת בשותפות אמיצה עם אנשי המתנ"סים ובזכות צוות של עובדים מסורים, הרואים בעבודתם שליחות חברתית ולא עבודה לשמה; אנשים הדוגלים בצדק חברתי ובשוויון הזדמנויות ועושים הכול כדי להפוך את החברה הישראלית לחברה איכותית ושוויונית יותר. הערכתי ותודתי להם.

בברכה,

אמנון רייכל

מנהל המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות, מהקמתה בשנת 1991 ועד פרישתו לגמלאות ב-2010.

מבוא על המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

בעשרים השנים האחרונות אנו עדים לתהליך של התבגרות החברה הישראלית בכל הקשור לנכונותה לקבל את השונה והאחר, לאפשר לו לחיות בתוכה ולממש את זכויותיו כאזרח.

גרמו לכך מספר סיבות, ביניהן: מודעות לזכויות בפרט ובכלל, מאבק בלתי מתפשר של בני המשפחות של הנכים, התארגנויות של קבוצות המוליכות מאבק, לקיחת דגל המאבק על ידי ציבור מטה מאבק הנכים עצמו ולא על ידי אנשי רווחה ועובדים סוציאליים, שינויים בחקיקה וכמובן תקשורת אוהדת.

כל אלה וגורמים נוספים העלו את סוגיות היום-יום של הנכים לשולחן הדיון הציבורי. ואכן, מתקיימת בתחום זה חקיקה, וחוק הנגישות הוא דוגמה אחת לכך. אנו עדים להפניית תקציבי מדינה לנושא זה, לפיתוח מערכת החינוך המיוחד, לשילוב תלמידים נכים במסגרות רגילות ולסל שיקום לפגועי נפש.

החברה למתנ"סים חרתה על דגלה, מראשית הקמתה, את שילוב האדם עם המוגבלות במסגרת הפעילויות השונות ובחיי הקהילה בכלל. בתפיסת עולמה, החברה ואנשיה מאמינים, כי לכל אדם עומדת הזכות לצרוך שירותי פנאי ולהגיע לפעילויות, לתעסוקה ולבילוי, מבלי שמוגבלותו תהווה לו מכשול. למימוש תפיסה זו הוקמה, בשנת 1991, המחלקה לנכים ואוכלוסיות מיוחדות, שמטרתה לקדם את תהליך שילוב אנשים עם מוגבלות בחברה ובקהילה באמצעות המתנ"סים.

בתחילת הדרך שולבו אנשים עם מוגבלות במתנ"סים מעטים בלבד. כיום, לאחר מאמצים רבים ובתהליך ממושך של הטמעת הנושא בחברה הישראלית בכלל ובמתנ"סים בפרט, יותר מ-140 מתנ"סים ברחבי הארץ, בחברה היהודית והלא-יהודית כאחד, מקיימים פעילות של אנשים עם מוגבלויות, בכל התחומים, בכל רמות השילוב ועבור כל הגילאים. קבוצות הנכים הבאות משתתפות בפעילויות השונות במתנ"סים: אנשים עם נכות פיזית; אנשים עם לקות שמיעה וחירשות; אנשים עם לקות ראייה ועיוורון; אנשים עם פיגור שכלי; אנשים עם תסמונת דאון; אנשים עם מוגבלות נפשית; נפגעי אירוע מוחי; אנשים עם אוטיזם ותסמונת אספרגר; אנשים עם לקות למידה ברמות השונות; אנשים עם מכלול של תסמונות הגורמות למוגבלות פיזית או מנטלית. אני מברך את כל העושים במלאכת קודש זו: חברי הנהלת החברה, עובדי המחלקה, מנהלי המתנ"סים וצוותיהם, הפועלים ללא לאות לשיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות החיים בתוכנו.

דוד שלומי

מנהל אגף חברה

עקרונות הפעולה של המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

לצורך יישום תפיסת העולם של החברה למתנ"סים ומימוש התכניות הרבות פועלת המחלקה על פי עקרונות אלה:

עקרון הנגישות והשילוב

- ♦ התאמת תכניות פנאי במתנ"סים ופיתוח תכניות פנאי מותאמות לאנשים עם מוגבלות במתנ"סים.
- ♦ דאגה לקיומה של נגישות פיזית למתנ"סים עבור כל סוגי המוגבלות: פיזיות וחושיות (כדוגמת עיוורון או חירשות).
- ♦ פיתוח התפיסה הערכית של הכלת אנשים עם מוגבלות בקהילה והטמעתה בציבור: ליווי פעילות של אנשים עם מוגבלות ואנשי המקצוע למען שינוי עמדות שליליות ופחדים הקיימים בחברה לגבי המוגבלויות השונות, המתבטאים, לעתים, בהדרת האדם עם המוגבלות.

עקרון ההעצמה

- ♦ סינוגר ומאבק נגד אפליית אנשים עם מוגבלות.
- ♦ העצמת האדם עם מוגבלות ובני משפחתו ופיתוח מנהיגות בקרב אנשים עם מוגבלות; הנחיית קורסים לחיזוק האוטונומיה ועידוד קבוצת האנשים עם מוגבלות לעשות למען עצמם.
- ♦ תמיכה בהקמת קבוצות לעזרה עצמית, וכן עידוד נטילת אחריות, השתתפות בגופים התנדבותיים ועשייה למען הקהילה.

עקרון המקצועיות ופיתוח הידע

- ♦ מיפוי מתמשך של צורכי אוכלוסיות עם מוגבלות בעיקר בתחומי הפנאי, הקהילה והנגישות הפיזית והחברתית.
- ♦ הכשרה מקצועית לעובדים עם אוכלוסיות עם מוגבלות - ליווי ותמיכה לקראת הפעלת תכניות, גיוס משאבים ולקידום הנושא במתנ"ס, מינוי רכזים ייעודיים לתחום לצורך פיתוח תכניות וביצוען בקהילה.
- ♦ הפקת ימי עיון, אירועים ופעילויות כלל ארציים לאוכלוסייה עם מוגבלות ולצוותי המתנ"סים.
- ♦ הקמת מאגרי מידע ומערך פרסומים והפצה של חומר רלוונטי בתחומים, כמו: זכויות של אנשים עם מוגבלות, ארגונים ומוסדות תומכים, תיירות, מאגרי מומחים, נגישות. מאגר מידע אחד הוא אתר אינטרנט בשם 'מתנכים' (ראו פירוט בעמוד הבא).

אתר "מתנכים"

כתובת האתר: WWW.MATNACHIM.ORG.IL

אזרחי מדינת ישראל, כחלק מהעולם המערבי, חווים כיום מהפכה טכנולוגית בעקבות ההתפתחות המהירה בתחומי המחשבים, האינטרנט והטלקומוניקציה. המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות בחברה למתנ"סים שמה לה למטרה לרתום את יתרונות האינטרנט למען אוכלוסיות עם מוגבלות ולהקים אתר שייתן מענה לצרכיה של אוכלוסייה זו, ושהכניסה אליו תהווה חלק בלתי נפרד משגרת יומם של אנשים עם מוגבלות.

המדובר באתר ידידותי ונגיש לאנשים עם מוגבלות, המספק מידע בתחומים מגוונים, תוך דגש על צרכיהם הייחודיים. זהו אתר האינטרנט המקיף ביותר בישראל לאוכלוסיית אנשים עם מוגבלות. על פי הסקרים, מספר הגולשים באתר הולך וגדל בהתמדה והגיע ליותר מ-10,000 איש בחודש.

באתר ניתן לקבל מידע על מגוון הפעילויות שמציעה המחלקה, מידע רחב לגבי מסגרות חברתיות ומקצועיות, וכן פעילויות העשרה, תרבות וספורט המתאימות לאנשים עם מוגבלות; מסלולי טיול ואתרי נופש נגישים, פרסומים לגבי טיולים במסגרת המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות, כגון "טיול החודש", ומשובים מאת המשתתפים על הטיולים; מידע על זכויות האדם עם מוגבלות בקהילה, מענה וייעוץ משפטי ראשוני לפונים דרך האתר; מאמרים מקצועיים וכתבות בנושאים הקשורים לנכיות השונות.

תכניות פנאי לילדים ונוער - "רצף"

העשרת ילדי החינוך המיוחד בזמן החופשות

ההצלחה בהפעלת תכניות החופשה במסגרות החינוך המיוחד העלתה את הנכונות במתנ"סים ואת הצורך בפיתוח פעילות כזו עבור תלמידי החינוך המיוחד במהלך כל השנה, בשעות הפנאי, גם בתקופה שבין החופשות. לפיכך, החלו המתנ"סים בהפעלת תכנית "הרצף", הנותנת מענה לצרכים בתחומי פנאי והעשרה. אלו הן מכלול הפעילויות שהמתנ"ס מקיים במהלך השנה לילדים ולבני נוער עם צרכים מיוחדים - תלמידי החינוך המיוחד, בגילאים שלוש עד 21 וגם תלמידים המשולבים בחינוך הרגיל. הפעילות מתקיימת במתנ"ס. תכניות החופשה ו"הרצף" מופעלות בשיתוף האגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך. מטרה מרכזית היא לאפשר לתלמיד לתפקד בסביבה רגילה בחברת בני גילו. ערך מוסף הוא התקרבות משפחות התלמידים למתנ"ס ולקהילה, בראותם את הקהילה כגוף תומך ומסייע במאבקם לנורמליזציה של ילדם.

תכניות "הרצף" מופעלות על פי אחד משלושה מודלים:

- ♦ מודל קבוצתי-מסגתי, המיועד רק לילדים הלומדים בחינוך המיוחד;
- ♦ מודל קבוצתי-קהילתי, הכולל ילדים ובני נוער מכלל הקהילה וילדים ובני נוער מהחינוך המיוחד.
- ♦ שילוב פרטני "עם כולם", המאפשר השתלבות בפעילות הפנאי הנורמטיבית במתנ"ס וביישוב שבו המשתתפים עם מוגבלות מתגוררים, בתחומים, כגון: ספורט, אמנות, ידיעת הארץ, מדע וטכנולוגיה, תקשורת ומוסיקה. מאות תלמידים עם מוגבלות משתתפים בחוגי המתנ"ס במסגרת התכנית "עם כולם".

לפרטים נוספים:

אורי מרכוס, עדנה בן-יעקב, רעיה מצא, פרח מסרי

טלפון: 073-2870132

דוא"ל: nechim@matnasim.org.il

מועדונים לילדים עם אוטיזם

◆ רקע

ילדים עם PDD, בעיקר אלה המשולבים בחינוך הרגיל, בכיתות מקדמות או רגילות, אך גם ילדים הלומדים בחינוך המיוחד, אינם משתייכים למסגרות חברתיות העשרתיות בשעות אחר הצהריים. מכאן עלה הצורך לפתוח עבורם מועדונים המאפשרים מרחב פעילות בקרב קבוצת השווים. הקבוצות הינן הומוגניות ללקות זז.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער המתמודדים עם אוטיזם בתפקוד בינוני עד גבוה.

◆ מטרות

- ◆ הרחבת המעגל החברתי של המשתתף, תוך קידום, רכישה והפנמה של כישורים חברתיים בקרב המשתתפים.
- ◆ עבודה סביב פיתוח כישורי חיים, הסתגלות ואיכות חיים, תוך מתן כלים לתפקוד עצמאי ככל הניתן ולהשתלבות.
- ◆ בניית מרחב עשיר, מגוון, מקדם ושוויוני עבור המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

הילדים מגיעים למועדון, הנמצא בחדר קבוע במתנ"ס, בין פעם לפעמיים בשבוע, למשך שעתיים עד שלוש כל פעם. כחלק מתהליך רכישת המיומנויות החברתיות, יוצאים המועדונים מדי פעם לפעילויות חוץ במקומות שונים. הילדים מגיעים אל המתנ"ס באמצעות הסעות של בית הספר ועם סיום הפעילות ההסעות הן באחריות ההורים. רכז הקבוצה אחראי על איתור המשתתפים, פיתוח התכנים, הבניית הדיאלוג עם ההורים, בניית תשתית ארגונית והנחיית הקבוצה. בזמן המפגש מסייע איש צוות נוסף בהעברת הפעילות, שהיא בעיקרה חברתית-העשרתית.

התכנית פועלת במספר מתנ"סים, ביניהם: ראשון לציון, קריית טבעון וליאו באק בחיפה.

◆ גופים שותפים

מחלקות הרווחה והחינוך ברשויות המקומיות והורים פעילים.

גינן

◆ רקע

מחקרים מלמדים שלפעילות גינן השפעה חיובית על אנשים עם לקויות שונות. ההשתתפות בפעילויות יומיומיות היא חלק חיוני בהתפתחות האנושית. באמצעות מעורבות בפעילויות שונות רוכש האדם מיומנויות וכישורים. מעבר לכך, חוסר פעילות מותיר את האדם מבודד, משועמם, ללא יכולת לתת ביטוי ליכולותיו ועם תחושה של חוסר מעש.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים עם לקויות שונות, למשל עיוורים ואנשים עם לקויות ראייה; ילדים עם נכות פיזית, לקויות תקשורת ופיגור, ועוד.

◆ מטרות

- ◆ פיתוח כישורי קשב, ריכוז, מוטוריקה עדינה וגסה.
- ◆ שיפור המיומנויות החברתיות.
- ◆ חיזוק הדימוי העצמי באמצעות הקניית התחושה ש"גם אני יכול".

◆ תיאור התכנית

מתנ"סים רבים, כגון המינהל הקהילתי גילה בירושלים, הקימו "חממות טיפוליות", המציעות פעילויות רבות, כמו למשל, סדנאות לגננים צעירים, צמחי תבלין ומרפא, סדנאות מיחזור, תזונה נכונה, הכנת מאכלים ממרכיבים צמחיים, ועוד.

הפעילות עונה על צרכים של אנשים עם לקויות שונות. למשל: לאנשים עיוורים הפעילות מאפשרת הפעלת החושים לכדי עשייה; לאנשים עם נכות פיזית הפעילות משפרת את המוטוריקה העדינה והגסה; לאנשים עם פיגור ובעיות תקשורת הפעילות משפרת את הקשב והריכוז.

”השגים”

◆ רקע

במשך שנים רבות, ספורט הנכים התחרותי וההישגי בארץ התבסס בעיקר על נכי צה”ל. מתוך רצון לפתח קבוצות ספורט כבר בגילאים הצעירים ולהכשיר עתודה של ספורטאים נכים הוקם הפרויקט. ”השגים” מיועד לקידום מסגרות וקבוצות אימון במקצועות ספורט אולימפיים, כגון: שחייה, כדור שער, טניס שולחן, ג’ודו.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם נכויות מוטוריות או עם לקויות ראייה ועיוורון.

◆ מטרות

- ◆ שילוב ילדים ובני נוער עם נכויות מוטוריות או לקויות ראייה בפעילות במסגרת קהילתית רגילה באמצעות הספורט.
- ◆ העצמת אוכלוסיות היעד וקידום בריאותם הגופנית, הנפשית והחברתית באמצעות פעילות ספורט תחרותי.

◆ תיאור התכנית

במסגרת התכנית מוקמות במתנ”ס קבוצות ספורט תחרותי לילדים ובני נוער עם נכויות מוטוריות או עם לקויות ראייה. הפעילות היא באחד מענפי הספורט הפרה-אולימפיים הבאים: שחייה לכל הנכויות, טניס שולחן לנכויות מוטוריות בלבד, ג’ודו או כדור שער ללקויות ראייה. בחירת הענף נעשית על פי אוכלוסיית היעד המאותרת, המתקנים והצוות המקצועי במתנ”ס. האימונים מתקיימים פעמיים בשבוע, בנוסף לפעילות חברתית קבוצתית ושילוב בפעילויות רגילות במסגרת המתנ”ס. הפעילים בתכנית משתתפים גם בתחרויות אזוריות וארציות המאורגנות בדרך כלל על ידי ההתאחדות הישראלית לספורט נכים. המדריכים והמאמנים, אנשי צוות המתנ”ס, מקבלים ליווי והדרכה מקצועית על ידי מאמנים בכירים בספורט הנכים.

◆ גופים שותפים

ההתאחדות הישראלית לספורט נכים.
מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט.

”עם כולם להשגים”

◆ רקע

במסגרת תכנית ”השגים” פועלות בשמונה מתנ”סים בארץ, 14 קבוצות ספורט לילדים ולבני נוער עם צרכים מיוחדים, בענפים פרה-אולימפיים - המשחקים האולימפיים לנכים.

כדי לאתר ולקדם ילדים ובני נוער נוספים שלא פועלת ביישובם קבוצת ”השגים” בענף שבו הם מעוניינים, מתקיימת תכנית לשילוב פרטני בחוגי הספורט הרגילים במתנ”ס, בענפי הספורט: ג’ודו ללקויי ראייה; שחייה לנכויות מוטוריות, לעיוורים וללקויי ראייה; טניס שולחן לנכויות מוטוריות בעמידה או בכיסא גלגלים; טניס בכיסאות גלגלים; אתלטיקה לנכויות מוטוריות או ללקויי ראייה; חץ וקשת; הרמת משקלות בשכיבה.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם לקויות ראייה ונכויות מוטוריות.

◆ מטרות

- ◆ איתור וקידום ילדים ובני נוער עם מוגבלות כעתודה לספורט הנכים בארץ.
- ◆ שילובם של המשתתפים במסגרת קהילתית רגילה באמצעות הפעילות הספורטיבית.

◆ תיאור התכנית

הפעילות כוללת לפחות שני אימונים בשבוע בענף הספורט המסוים, במשך כשעה וחצי כל אחד. כחלק מתכנית האימונים על המשתתף לקחת חלק בתחרות אחת לפחות בשנה הראשונה ומהשנה השנייה בארבע תחרויות מקומיות / מחוזיות / ארציות בשנה, המאורגנות על ידי ההתאחדות הישראלית לספורט נכים, וכן ביום ספורט ארצי של החברה למתנ”סים.

המדריך או המאמן מקיים מפגשי הדרכה עם המאמן מטעם ההתאחדות לספורט נכים ומקבל ליווי מהצוות המקצועי של המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות.

◆ גופים שותפים

ההתאחדות הישראלית לספורט נכים.
החברה למתנ”סים, המחלקה לספורט ואורח חיים בריא.

מובילים צעירים בקהילה

◆ רקע

יצירת תחומי עניין לבני נוער הוא אתגר לאוכלוסייה עם מוגבלות כשם שלאוכלוסייה נורמטיבית. התכנית מאפשרת לבני הנוער ליזום ולפתח יוזמות שלהם למוקדי עניין חדשים או להשתלב בפעילות לכלל בני הנוער בקהילה.

◆ אוכלוסיית היעד

בני נוער עם מוגבלות, בגילאים 15 עד 17, בעלי יכולת קוגניטיבית להובלת שינוי, כגון בני נוער עם נכות פיזית או לקויות למידה מורכבות.

◆ מטרות

- ◆ העצמת בני נוער עם צרכים מיוחדים.
- ◆ פיתוח תכניות ייחודיות ויוזמות עבור ילדים ובני נוער עם מוגבלות.
- ◆ חיזוק הביטחון העצמי והדימוי העצמי של בני נוער אלה.
- ◆ מודל לחיקוי עבור ילדים צעירים עם מוגבלות.
- ◆ הגברת השילוב בקהילה.

◆ תיאור התכנית

במתנ"סים שונים (למשל, דבוריה, רמת שקמה ברמת גן, חולון, רהט) מוקמות קבוצות של בני נוער "מובילים צעירים בקהילה", שעל אף קשייהם יש להם פוטנציאל לפתח יכולת מנהיגות, ליזום תכניות בקהילה ולהוות מודל לחיקוי לאחרים. הקבוצות זוכות להעצמה אישית ולהעלאת יכולת התפקוד העצמית, במסגרת של סדנאות ייחודיות. המשתתפים יוזמים תכנית קהילתית ומקבלים סיוע ליישמה.

◆ גופים שותפים

משרד החינוך.
הרשויות המקומיות.

מועדוניות פנאי לילדים עם מוגבלות

◆ רקע

הורים רבים מתקשים למצוא פתרון לילדים עם מוגבלות בשעות הצהריים. בתי הספר פועלים עד השעה 13.00 ומאותה שעה אין לילדים אלה מענה לשעות הפנאי הרבות שלהם. מספר הורים בעלי יוזמה פנו למתנ"ס וביקשו עזרה במציאת פיתרון הולם שייתן מענה לילדים ויאפשר להורים להמשיך את יום עבודתם. בהתאם לכך, נבנתה התכנית.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים עם מוגבלות, בדרך כלל לקויות למידה מורכבות וקשיי תקשורת.

◆ מטרות

- ◆ מתן אפשרות להורים להמשיך את יום עבודתם בשעות המקובלות.
- ◆ העשרת הילדים בתכניות פנאי איכותי.
- ◆ מתן מסגרת חברתית תומכת לילדים.

◆ תיאור התכנית

הילדים מגיעים למתנ"ס לאחר סיום יום לימודיהם, מקבלים ארוחה חמה וסיוע בהכנת שיעורי הבית. בשעות אחר הצהריים הילדים משתלבים בחוגי המתנ"ס בהתאם לבחירתם ונהנים מפעילות חברתית. את המועדוניות מפעילים אנשי מקצוע מתחומי החינוך והטיפול, בהנחיה ובסיוע של אנשי המחלקה לנכים ואוכלוסיות מיוחדות בחברה למתנ"סים.

◆ גופים שותפים

מחלקות החינוך והרווחה ביישוב.

”מחבקים בירוק”

◆ רקע

”מחבקים בירוק” היא תכנית פעילות חדשה עם קבוצות ילדים ונוער עם מוגבלות, המתחברים לחורש של קק”ל הסמוך ליישוב ומקיימים בו פעילויות שונות, כולל אחזקה ושימור המקום. אם לא ניתן להגיע לחורש אפשר לקיים את התכנית בגינה ציבורית גדולה או בפארק.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם מוגבלות.

◆ מטרות

- ◆ פיתוח מודעות לשמירה על הסביבה.
- ◆ עידוד התרומה לקהילה בקרב אוכלוסייה עם מוגבלות.

◆ תיאור התכנית

לפני היציאה לשטח הקבוצה עוברת הכנה מיוחדת, הכוללת העברת נושאים אקולוגיים, דילמות סביבתיות ודיון על דרכי פיתרון. לאחר מכן – נערכת היכרות עם האתר שבו יפעלו ומיפוי המרכיבים הקריטיים באתר: עצים, שבילים, פחי אשפה, ספסלים, בעלי חיים, נמלים, זוחלים, ציפורים, שמש, צל.

לאחר ההיכרות של הקבוצה עם מושגי היסוד ועם השטח, מתקיים דיון שבו המשתתפים מציעים אילו פעולות ”בנות קיימא” צריך וניתן לעשות בשטח, ומה מתוכן יכולים הם בעצמם לבצע.

הפעילות כוללת גם שימור ואחזקת האתר.

לכל אורך התכנית משולבים מפגשים לפעולות אטרקטיביות הקשורות לנושא: אירועי חגים, כגון סדר ט”ו בשבט ונטיעות במתנ”ס או במקום אחר, הרצאות וסדנאות עם אנשי מקצוע, סרטים, ביקורים בגינות אקולוגיות, צעדה, יום ירוק וכדומה.

משך המפגשים: שעתיים, פעם בשבוע. לעתים מתקיים מפגש ארוך באתר או מפגש מחוץ ליישוב.

◆ גופים שותפים

קרן קיימת לישראל.

”מקום לשירה”

◆ רקע

”מקום לשירה” היא תכנית של המינהל הקהילתי ”לב העיר” בירושלים, הפועלת ליצירת מפגש בין השירה והכתיבה היוצרת לבין הקהילה. התכנית החלה לפני מספר שנים בירושלים באופן ניסיוני, זכתה להצלחה רבה והיא מיושמת היום במתנ”סים רבים בארץ.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם יכולת קוגניטיבית בסיסית.

◆ מטרות

- ◆ העשרה ועידוד הביטוי האישי והיצירתי.
- ◆ מתן תוכן מהנה לשעות הפנאי.
- ◆ חשיפת המשתתפים לתחום חדש, שלא היה מוכר להם.

◆ תיאור התכנית

התכנית כוללת סדנת כתיבה יוצרת לקבוצות של ילדים ובני נוער עם צרכים מיוחדים, על מנת לפתוח בפניהם את הדלת לקסמי המילים והדמיון. המפגשים מורכבים מתרגילי כתיבה, לצד קריאה משותפת בטקסטים נבחרים. גודל הקבוצה אינו קבוע מראש ומותאם ליכולתה של הקבוצה. הסדנה מורכבת מ-12 מפגשים שבועיים בני שעתיים, או 16 מפגשים בני שעה וחצי. לכל קבוצה מותאם מנחה מקצועי מתחום הכתיבה היוצרת, בעל ניסיון בהנחיית קבוצת כתיבה. ניתן לסיים את הסדנה בהדפסת חוברת מיצירות הקבוצה או בהפקת אירוע סיום. הפקות אלה תלויות במימון המתנ”ס.

נוער מקדם שילוב (נמ"ש)

◆ רקע

בכ-15 מתנ"סים בארץ פועלות קבוצות נוער שעיקר עיסוקן הוא עשייה חברתית והעשרתית בהתנדבות עם ילדים עם מוגבלות בקהילה. התכנית החלה במתנ"ס כוכב יאיר, במתנ"ס רמת הגולן ובמינהל הקהילתי רמות אלון בירושלים.

◆ אוכלוסיית היעד

בני נוער מתנדבים, תלמידי כיתות ט'-י'.

◆ מטרות

- ◆ שינוי עמדות כלפי אוכלוסיות עם מוגבלות.
- ◆ שילוב אוכלוסיות עם מוגבלות בקהילה.
- ◆ הכשרת בני נוער למשימות של חונכות והתנדבות בקהילה.

◆ תיאור התכנית

התכנית מכשירה בני נוער להתנדב ולסייע לילדים עם מוגבלות במתנ"ס. בני הנוער עוברים הכשרה בתחום הנכויות, תוך חוויה לימודית והעשרתית, כגון: הרצאות, סרטים ומפגשים עם אנשים עם מוגבלות. בסוף ההכשרה הם מגבשים תכנית, שבה הם מתנדבים כקבוצה או כיחידים בסיוע לילדים ולבני נוער עם מוגבלות. בכל מתנ"ס הפעילות של קבוצת הנוער המתנדב שונה. בין הפעילויות הקיימות - פעילות פרטנית עם ילד עם מוגבלות וכן פעילות קבוצתית, כגון: הפעלת משחקיה, חדר גיימבורי, ספרייה, סיוע בשיעורי בית, ארגון פעילויות חברתיות והעשרתיות. כמו כן, בני הנוער מתנדבים לסייע למדריכים בקבוצות המשלבות ילדים ובני נוער עם מוגבלות.

◆ גופים שותפים

מחלקות החינוך והרווחה ברשות המקומית.

”משחק החיים”

◆ רקע

הכדורגל הפך בשנים האחרונות לשפה פופולארית ואהובה בקרב אוכלוסיות שונות, כך גם בקרב אוכלוסיות מיוחדות. ניתן לראות בבירור את ההשפעה הגדולה שפעילות ספורטיבית מעניקה לאוכלוסיות אלו מבחינה מוטורית, חברתית, יכולות תקשורת, הגברת הדימוי העצמי ותחושת השייכות לקבוצת השווים ולחברה בכלל. תכנית ”משחק החיים” בנויה על שילוב הספורט לצד תכנית חברתית המשתמשת בספורט בכלל ובסיטואציות שנוצרו על המגרש בפרט לשיקוף ולהעברת תכנים ומיומנויות אלו לחיי החניכים.

◆ אוכלוסיית היעד

חניכים המתקשים להשתלב בחוגי הכדורגל במתנ”ס: ילדים ונוער עם פיגור שכלי, שיתוק מוחין, הפרעות תקשורת, לקויות ראייה, לקויות שמיעה והפרעות נפשיות, בגילאים 6-21.

◆ מטרות

- ◆ קידום אוכלוסיות עם מוגבלות באמצעות הספורט.
- ◆ מתן תוכן מהנה ומאתגר לשעות הפנאי של אוכלוסיות אלה.
- ◆ פיתוח הביטחון העצמי והדימוי העצמי של אוכלוסיות אלו.

◆ תיאור התכנית

הקמת קבוצת כדורגל חברתית לילדים ו/או בני נוער עם מוגבלות הפועלת על בסיס שבועי לאורך שנת הפעילות. המפגש כולל פעילות ספורטיבית ושיחת קבוצה סביב מיומנויות חיים במגרש ובחיים. החניכים מקבלים מדים קבוצתיים, והקבוצה מקבלת ציוד עזר לאימונים, מאמן מקצועי המוכשר לעבודה ספורטיבית עם אוכלוסייה עם מוגבלות, כניסה כמעט לכל משחקי הבית של הפועל תל-אביב בבלומפילד, השתתפות בטורנירים עם קבוצות דומות, תכניות קהילתיות, ועוד, הכול בליווי ובהנחיה של מנחה מקצועי מטעם הפועל תל-אביב.

◆ גופים שותפים

מפעלות חינוך וחברה, הפועל תל-אביב. המחלקה לספורט ולאורח חיים בריא בחברה למתנ”סים.

עוזרי מאמנים בכדורגל

◆ רקע

במתנ"סים פועלות עשרות קבוצות כדורגל לילדים ובני נוער עם מוגבלות אשר משלבות ספורט ופעילות חברתית: ילדים אלה משחקים ומתאמנים עם מאמן, מדים וציוד ספורט וכן משתתפים בטורנירים מול קבוצות נוספות. שלב שני בשדרוג תכניות אלה ובהעצמת חניכים מהקבוצות הוא קורס עוזרי מאמנים לחניכים עם מוגבלות.

◆ אוכלוסיית היעד

חניכים עם פיגור קל, שיתוק מוחין קל, בעיות תקשורת קלות, ספס ונכויות פיזיות, מעל גיל 14. משתתפים פעילים בקבוצות "משחק החיים" לאורך השנה, שנבחרו על ידי מאמן הקבוצה.

◆ מטרות

- ◆ העצמת אנשים עם מוגבלות והכשרתם בתחום הכדורגל.
- ◆ שיפור הביטחון העצמי והדימוי העצמי של המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

הקורס הוא בן יומיים ובמהלכו המאמן מלווה את חניכיו, ויחדיו, הם מכירים עמיתים מקבוצות אחרות ולומדים את תפקיד עוזר המאמן. עם סיום הקורס המשתתפים נבחרים בכתב או בעל פה וכן במבחן מעשי. בסוף הקורס הם מקבלים חולצת עוזר מאמן, תעודת עוזר מאמן ומדליית סיום.

לאחר הקורס, החניכים חוזרים לקבוצות האימון עם מוטיבציה, תחושת מסוגלות חדשה ומשתתפים כעוזרי מאמנים במהלך האימונים.

◆ גופים שותפים

מפעלות חינוך וחברה, הפועל תל-אביב.
הקורס מאורגן ונתמך על ידי בית ספר "שיאים" - בית הספר להכשרות מדריכים באוניברסיטת תל-אביב.
החברה למתנ"סים, המחלקה לספורט ולאורח חיים בריא.

”תיקו מנצח” - קבוצות משולבות

◆ רקע

חברה נמדדת ביכולתה לקבל את השונה. קיום מפגשים ספורטיביים רציפים וקבועים לקבוצות מעורבות של ילדים ובני נוער עם מוגבלות עם ילדים ובני נוער מכלל הקהילה תורם יותר מכל פעולה אחרת להיכרות שוויונית, אמיתית ומכבדת בין החניכים.

השימוש בספורט ליצירת תהליכי התנדבות בקהילה מאפשר הגעה לקהלים פוטנציאליים, אשר יראו בכך אפשרות תרומה לקהילה והעצמה אישית.

◆ אוכלוסיית היעד

1. ילדים ובני נוער (בגילאים 6 עד 21) עם מוגבלות, כגון: פיגור, שיתוק מוחין, אוטיזם, בעיות תקשורת, לקויות שמיעה וראייה.

2. בני נוער מכלל הקהילה (בגילאים 13 עד 18), המעוניינים להתנדב בתחום אוכלוסיות עם מוגבלות.

◆ מטרות

- ◆ שילוב ילדים ובני נוער בפעילויות ספורטיביות במתנ”ס ובקהילה.
- ◆ חיזוק הביטחון העצמי והדימוי האישי של אוכלוסיית היעד.
- ◆ חינוך בני נוער מכלל הקהילה לפעילות התנדבותית ולתרומה לקהילה.

◆ תיאור התכנית

הרעיון המרכזי הוא הקמת קבוצות מעורבות הכוללות בני נוער ללא מוגבלות וילדים ובני נוער עם מוגבלות, הפועלות במשותף על בסיס שבועי לאורך שנת הפעילות. החניכים ובני הנוער המתנדבים מקבלים מדים קבוצתיים, והקבוצה מקבלת ציוד עזר לאימונים, מאמן מקצועי המוכשר לעבודה ספורטיבית עם אוכלוסייה עם מוגבלות, כניסה לרוב משחקי הבית של הפועל תל-אביב בבלומפילד, השתתפות בטורנירים עם קבוצות דומות, תכניות קהילתיות, ועוד, הכול בליווי והנחיה של מנחה מקצועי מטעם מפעלות חינוך.

◆ גופים שותפים

מפעלות חינוך וחברה, הפועל תל-אביב.
החברה למתנ”סים, המחלקה לספורט ולאורח חיים בריא.

ספיישל אולימפיקס

◆ רקע

החברה למתנ"סים ועמותת "ספיישל אולימפיקס" משתפות פעולה בסיוע להקמת קבוצות ספורט לילדים, נוער ומבוגרים עם לקות שכלית במתנ"סים, כאמצעי לשילוב בקהילה. "ספיישל אולימפיקס" הוא ארגון בינלאומי, הפועל גם בישראל ומקדם אוכלוסיות עם מוגבלות בתחומי הספורט.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים, בני נוער ומבוגרים עם פיגור שכלי ואוטיזם.

◆ מטרות

- ◆ שילוב אוכלוסיות עם פיגור שכלי ואוטיזם בקהילה באמצעות הספורט.
- ◆ העצמה וקידום הבריאות הגופנית, הנפשית והחברתית של אוכלוסיית היעד.

◆ תיאור התכנית

איתור אוכלוסיית היעד הרלוונטית ביישוב או באזור והקמת קבוצת ספורט באחד מענפי הספורט המוצעים: קטרגל, כדורגל, כדורסל, שחייה, ג'ודו, קראטה, טניס, טניס שולחן, ועוד.

המשתתפים מתאמנים לפחות פעם בשבוע ומשתתפים בתחרויות אזוריות או ארציות מטעם עמותת "ספיישל אולימפיקס".

המדריכים מקבלים ליווי והדרכה מקצועית לעבודה עם אוכלוסיות עם פיגור שכלי מצוות "ספיישל אולימפיקס" ומהחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות בחברה למתנ"סים.

בנוסף, מתקיימת פעילות חברתית בשילוב עם הפעילות הקהילתית הרגילה במתנ"ס (אירועים, מפגשים ופעילות משותפת עם כלל קבוצות הספורט במתנ"ס).

שיתוף הפעולה עם "ספיישל אולימפיקס" מאפשר סיוע כספי לקבוצה (מהשנה השלישית לפעילותה) ושדרוג מתקני הספורט במתנ"ס לפי קריטריונים מוגדרים.

◆ גופים שותפים

עמותת "ספיישל אולימפיקס".
החברה למתנ"סים, המחלקה לספורט ואורח חיים בריא.

”עם כולם”

◆ רקע

המחלקה לנכים ואוכלוסיות מיוחדות רואה בשילוב ילדים ובני נוער עם מוגבלות בחוגי המתנ”ס הרגילים יעד עדיף על פני הקמת קבוצות נבדלות. זאת, רק אם השילוב בפעילות הרגילה של המתנ”ס מקדם את צורכי הילדים ובני הנוער המשולבים ואת איכות חייהם, יותר מקיום מסגרות נבדלות בעבורם.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם מוגבלות, שעברו את ועדת ההשמה במשרד החינוך, הלומדים בבתי ספר לחינוך מיוחד או משולבים בבתי הספר הרגילים.

◆ מטרות

- ◆ מתן הזדמנות לאוכלוסיית היעד לחוות שילוב באווירה אוהדת ומאפשרת.
- ◆ שינוי עמדות בקהילה לאור ההתנסות בשילוב.
- ◆ העשרת שעות הפנאי של אוכלוסיית היעד, תוך מתן האפשרות לבחור ממגוון הפעילויות של המתנ”ס על פי נטיית לבם ותחומי העניין שלהם, ככלל ילדי הקהילה.

◆ תיאור התכנית

הפעילות מתקיימת במהלך השנה כולה וכן בחופשות בקייטנות שהמתנ”סים מקיימים. כל אחד מהמשתתפים מוזמן לבחור חוג או פעילות שבה הוא מעוניין. השילוב מתקיים בהדרכה מיוחדת מטעם המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות וכן באמצעות מלגות שהמחלקה מגייסת. ואכן, מאות ילדים עם מוגבלות משולבים בחוגים הרגילים במתנ”סים ברחבי הארץ. התגובות של המשתתפים על התכניות חיוביות ביותר.

פטאנק (כדורת צרפתית)

◆ רקע

פטאנק הוא משחק עממי צרפתי לגילאים שונים מכל שכבות האוכלוסייה ובשנים האחרונות כבש את ליבם של לא מעט ישראלים. המשחק מתאים לאוכלוסיות עם מוגבלות בעיקר מכיוון שהוא מאוד חווייתי, קל למידה ולביצוע. זהו משחק חברתי, המתאים מאוד לשילוב בין ילדים ובני נוער נורמטיביים וילדים ונוער עם מוגבלות.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם מוגבלות.

◆ מטרות

- ◆ שילוב אוכלוסיית היעד בפעילות המתנ"ס באמצעות הפטאנק.
- ◆ קידום הבריאות הגופנית, הנפשית והחברתית של אוכלוסיית היעד באמצעות פעילות ספורט מתונה.

◆ תיאור התכנית

במתנ"סים רבים פועל מועדון פטאנק לגמלאים. שחקני פטאנק מבוגרים וותיקים, המוכנים לשמש כמדריכים בהתנדבות לילדים עם מוגבלות, מאותרים במתנ"סים ועוברים הדרכה מיוחדת לעבודה עם אוכלוסיות עם מוגבלות. המדריכים המתנדבים מכשירים את הילדים במשחק הפטאנק. הפעילות מתקיימת כמסגרת חברתית, המשלבת פעילות גופנית מתונה ומותאמת והיא מתקיימת במפגשים שבועיים מודרכים.

◆ גופים שותפים

התאחדות מועדוני הפטאנק.
מתנדבים מקרב שחקני הפטאנק הוותיקים במתנ"סים.
החברה למתנ"סים, המחלקה לספורט ואורח חיים בריא.

צהרוני "זמן אמיתי"

◆ רקע

"זמן אמיתי" היא מסגרת חברתית הפועלת ברשת חוויות ברחובות, מספר ימים בשבוע, באופן קבוע, בשעות הצהריים ומאפשרת, בין היתר, למשפחות להתפנות לאחים הנוספים. בכך מקלה התכנית על ההורים את ההתמודדות המורכבת של שעות הפנאי הרבות, שבהן עליהם לדאוג לילד עם המוגבלות.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם לקויות למידה מורכבות וקשיי תקשורת.

◆ מטרות

- ◆ פיתוח מיומנויות חברתיות וכישורי חיים בקרב אוכלוסיית היעד.
- ◆ מתן כלים לקידום העצמאות בקרב המשתתפים.
- ◆ העצמה אישית וקבוצתית.

◆ תיאור התכנית

במסגרת התכנית נחשפים המשתתפים למגוון חוגי הפנאי וההעשרה המתקיימים במתנ"ס, להצגות ולפעילות המגוונות ומשתלבים בעשייה קהילתית. המשתתפים נפגשים בצהרון מספר פעמים בשבוע, עם סיום לימודיהם, מקבלים ארוחת צהריים חמה, סיוע בהכנת שיעורי בית ולאחר מכן משתלבים בחוגי המתנ"ס. בנוסף לכך, חברי הקבוצה נהנים ממגוון רחב של פעילויות חברתיות השמות דגש על פיתוח מיומנויות תקשורת וכישורי חיים. את הקבוצה מלווים אנשי מקצוע מתחומי החינוך והטיפול. מדריכי הקבוצות מקבלים הנחיה מהמחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות.

◆ גופים שותפים

מחלקת החינוך והרווחה ביישוב.

שילוב ילדי גנים בחינוך המיוחד בצהרונים המתנ"ס

◆ רקע

ילדים רבים מהחינוך המיוחד, הלומדים בגנים מיוחדים, אין פתרון מספק לאחר השעה 13.30 ועד לחזרתם של ההורים מהעבודה. בצהרונים של החינוך המיוחד מותר להכיל עד 12 ילדים (לפי הנוהל של משרד החינוך). להורים רבים לילדי החינוך המיוחד אין מענים מספקים לשעות שלאחר סיום הגנים. בנוסף על כך, צהרונים ייחודיים לחינוך המיוחד הם בעלות מאוד גבוהה בגלל מספר הילדים הקטן והצוות הגדול המועסק בהם. את ביצוע המיון הראשוני של מי מהילדים מסוגל להשתלב בצהרונים המתנ"ס, ניתן לבצע בשיתוף האחראית ברשות המקומית על ילדים עם מוגבלות.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים בחינוך המיוחד שהוריהם מעוניינים שישתלבו בצהרונים המתנ"ס והמסוגלים להשתלב.

◆ מטרות

- ◆ מציאת פיתרון לילדים מהחינוך המיוחד, המסיימים לימודיהם בגנים בשעות הצהריים.
- ◆ מענה על צורך של הורים בקהילה.
- ◆ שילוב ילדים עם מוגבלות בצהרונים שבהם משתתפים ילדים מכלל הקהילה.

◆ תיאור התכנית

התכנית מתקיימת ברשת המתנ"סים בחולון ומיועדת להתקיים במתנ"סים נוספים בארץ. המפעילה של הצהרון מקבלת דיווח על ילדים המתאימים לשילוב והיא נערכת לקראת קליטתם. היא יוצרת קשר עם הגנת של הילד על מנת ללמוד על הקשיים של הילד ודרכים לעזור לו בשילוב.

בנוסף לכך, פעמיים בשנה מתקיימות השתלמויות לכל המפעילות המשלבות ילדים מהחינוך המיוחד. ההשתלמויות מתייחסות לסוגיות בשונות של הילדים והדרך לשילוב נכון. אחת לשנה, מתקיים מפגש משותף שבו נפגשים כל השותפים לפרויקט והמפעילות על מנת ללמוד על חוזקות וחולשות של התכנית.

◆ גופים שותפים

התכנית מחייבת שיתוף פעולה בין תחום הגיל הרך והמשפחה לתחום אוכלוסיות מיוחדות. המחלקה האחראית על אוכלוסיות מיוחדות ברשות המקומית.

מועדונית צמי"ד

◆ רקע

מזה מספר שנים פועלת ברמת הגולן מועדונית המיועדת לילדי החינוך המיוחד והמופעלת על ידי המתנ"ס האזורי. מפגש עם הורים לילדים עם מוגבלות ופעילות העצמה שלהם הביאו להקמתה של "כייפת", הנהוגה בחודשי הקיץ ובמהלך החופשות כמענה לשעות הפנאי של הילדים.

בעקבות מלחמת לבנון השנייה עלה הצורך למצוא פתרון מיידי לילדי החינוך המיוחד הפזורים ברמת הגולן. צורך זה יצר היכרות עם ילדים שלא היו מוכרים קודם לכן על ידי המתנ"ס והביא למספר גדול יותר של משתתפים. בעקבות דרישה זו הוקמה המועדונית.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ובני נוער עם מוגבלות, בגילאים 6 עד 21.

◆ מטרות

- ◆ מתן תוכן לשעות הפנאי של ילדים עם מוגבלות.
- ◆ הרחבת מעגל ההיכרויות בין הילדים והנוער.
- ◆ העמקת השילוב החברתי של המשתתפים.
- ◆ חיזוק הדימוי העצמי של המשתתפים.
- ◆ הקניית כישורים חברתיים ואחרים.

◆ תיאור התכנית

המועדונית נותנת דגש על השילוב החברתי של הילדים ובני הנוער ועל פעילות חברתית מגוונת. מעבר לכך, המשתתפים מגיעים לפעילויות בשלוחות המתנ"ס וכן יוצאים לפעילויות מאורגנות ביישובים שונים ברמת הגולן. מתנדבים רבים מגיעים לסייע בהפעלת המועדונית ולהיות שותפים לעשייה זו. במהלך החופשות מתקיימת במועדונית קייטנה.

◆ גופים שותפים

מועצה אזורית רמת הגולן.
איל"ן בגולן.

◆ רקע

מתנ"ס דבוריה התמחה בנושא ספורט אתגרי לבני נוער ובשנים האחרונות פיתח גם כיוון של עבודה בתחום האתגרים לאוכלוסיות עם מוגבלות על כלל נכויות. העבודה החלה עם מסגרות החינוך המיוחד בתכנית החופשות והתפתחה בהדרגה לזימות עסקית של בני הנוער ביישוב - תכנית הנמכרת למסגרות נוספות של החינוך המיוחד, למתנ"סים אחרים ולמועדונים. בין חברי הצוות ישנם מדריכים שהם עצמם עם מוגבלות. מדריכים אלה עברו הכשרה מתאימה ונחשבים לאנשי צוות לכל דבר ולמודל לחיקוי בקרב ילדים ובני נוער עם מוגבלות.

◆ אוכלוסיית היעד

כלל האוכלוסיות עם המוגבלות, ילדים, בני נוער ומבוגרים.

◆ מטרות

- ◆ פיתוח פעילות אתגרית וחוייתית, שאינה מסוכנת לאוכלוסיות עם מוגבלות.
- ◆ הפחתת הסטיגמות הקיימות כלפי אוכלוסייה זו.
- ◆ חיזוק הדימוי העצמי והביטחון העצמי של המשתתפים.
- ◆ קידום השילוב בקהילה.

◆ תיאור התכנית

הפעילות במרכז האתגרים של המתנ"ס כוללת גם פעילות גופנית, למשל על אומגה או חבלים, וגם פעילות חברתית - אפייה על סאג' או out door training, המחזקת את המיומנויות של המשתתפים ומהווה דרך חיים. צוות המדריכים מיומן ומוכשר לעבודה עם אוכלוסיות עם מוגבלות. המתנ"ס משווק את הפעילות לבתי ספר לחינוך מיוחד במהלך השנה בכלל ובחופשות בפרט, וכן למועדונים ולמתנ"סים.

משחקייה - שמרטפייה אזורית לגיל הרך

◆ רקע

המשחקייה במטה אשר הוקמה בעקבות יוזמה של קבוצת הורים, שיחד עם רכזת אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים במתנ"ס עברה תהליך שאת תוצאותיו רואים ושומעים ומהן נהנים. ההורים עברו מפגשי העצמה והקימו קבוצת משימה, ששמה לה כמטרה למצוא פתרון לילדים לשעות אחר הצהרים. מתנ"ס מטה אשר הוא מתנ"ס אזורי, המתפרס על שטח רחב מאוד, עם מרחקים גדולים, ודורש מההורים הסעות לכל מקום.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים עם מוגבלות מכלל הלקויות, בגילאים שנתיים עד שבע, מכל יישובי המועצה האזורית מטה אשר.

◆ מטרות

- ◆ מתן תוכן לשעות הפנאי של ילדים עם מוגבלות.
- ◆ מתן אפשרות להורים לנצל מספר שעות אחר הצהרים לעצמם.
- ◆ פיתוח כישורים חברתיים ומיומנויות תקשורת אצל הילדים.

◆ תיאור התכנית

המשחקייה מתקיימת באולם הפעילות של המתנ"ס, שמידי יום שני בשבוע משנה את צורתו והופך לחדר משחקים מרתק. המתנ"ס הונגש, בזכות תרומה מקרן לגסי ובמקום יש מעלית ושירותים נגישים. בהפעלת המשחקייה שותפים מספר גורמים בקהילה: בני נוער מתנדבים מבית הספר התיכון "אופק" במסגרת "מחויבות אישית", מתנדבות בוגרות, מיחידת המתנדבים של הרשות ומנחה מקצועית. במשחקייה ישנה הזדמנות פז להורים לחוות חוויות וליהנות מילדיהם דרך המשחקים המגוונים. יתרה מכך, ההורים יכולים להיעזר בשירות החשוב של השמרטפייה, המאפשר להם להתפנק בפינת הקפה, לפנות זמן ליתר בני המשפחה וכמובן לעצמם. ת', אם לילדה בת שבע: "המשחקייה מפנה לי זמן להתעסק בדברים אחרים ולתת שעותיים של זמן איכות נדיר, מדי שבוע, לילדיי הנוספים. הצוות נפלא, נותן את כל כולו בסבלנות ובאהבה רבה. בתי מחכה ליום שני בכל שבוע ומסרבת בכל תוקף שאחיותיה יישארו איתה, היא רוצה 'לנצל' את השעותיים שהוקצו לה במלואם".

◆ גופים שותפים

המועצה האזורית, רוטרי עמיתים נהריה, הורים פעילים.

◆ רקע

קבוצה של בני נוער פעילים במינהל הקהילתי "גינות העיר" בירושלים החליטה לקחת על עצמה יוזמה להוביל שינוי חברתי באמצעות דוקו-אקטיביזם. בין השאר, הקבוצה פועלת בקידום ההנגשה לאנשים עם מוגבלות.

◆ אוכלוסיית היעד

בני נוער במינהל הקהילתי "גינות העיר" בירושלים.

◆ מטרות

- ◆ יצירת לחץ ציבורי על ארגונים ציבוריים ופרטיים להנגיש את השירות הניתן בהם גם לאנשים עם מוגבלות.
- ◆ יצירת מודעות ואכפתיות בקרב הקהילה לצרכיהם המיוחדים של אנשים עם מוגבלות.

◆ תיאור התכנית

בני הנוער מקיימים תחקירים על מקומות שאינם נגישים לציבור עם מוגבלות ויוצרים לחץ ציבורי להנגשתם. הם מביקים תשדירים מקצועיים, שהם מצלמים ועורכים ומפרסמים אותם בתקשורת המקומית והארצית, כגון בערוץ 2, ב-YNET, ועוד, וכן משתמשים באפיקי תקשורת אחרים בעיר. באמצעות פעילותם כבר הצליחו לקדם נגישות במספר מקומות בירושלים. למשל, הם השפיעו על הנהלת קניון ממילא להנגישו לאוכלוסיות עם מוגבלות, שכנעו מספר בנקים להתקין כספומטים המתאימים לאנשים עם לקויות ראייה ולעיוורים.

לצד קבוצה זו פועלת במינהל הקהילתי קבוצת נוער נוספת - מח"צ - המפיקה אירועים המיועדים ליצירת מודעות ואכפתיות בקהילה לאנשים עם מוגבלות. בין השאר, הקבוצה הפיקה טורניר סטריט-בול, שבו השתתפו מאות בני נוער מהמינהל הקהילתי לגיוס משאבים לקידום היוזמה.

◆ גופים שותפים

קרן ירושלים.

תכניות פנאי לבוגרים

2

התכנית הארצית "פנאי בוגרים" מפתחת מודלים ודגמי עבודה לעידוד השילוב של אנשים עם נכויות מגיל 21 ומעלה בפעילות הפנאי במתנ"ס. הנחת היסוד של התכנית היא שהגדלת טווח האפשרויות המוצע לאדם עם נכות עד לשילוב מלא בפעילויות חברתיות רגילות באמצעות המרכז הקהילתי, תשפר את תפקודו ותסייע לו לפתח כישורים הדרושים להתמודדות בחברה ולתרומה לקהילה.

האדם עם הנכות, המעוניין לפעול במסגרת המתנ"ס, יכול ליהנות ממתכונת הפעלה מגוונת המתאימה לצרכיו ורצונותיו בשילוב פרטני או בפעילות קבוצתית. כמו כן, התכנית עוסקת בהתאמה של מפעלי פנאי אזוריים: פעילות קיץ, צעדות, תחרויות ספורט ואירועי תיירות.

התכנית פועלת ב-90 מתנ"סים, שבהם מופעלות 195 תכניות לאוכלוסיות בוגרות מסקטורי נכות שונים.

התכנית פועלת בשיתוף משרד החינוך - האגף להשכלת מבוגרים.

לפרטים נוספים:

קליר קלדרון, פרח מסרי, רעיה מצא ועדנה בן-יעקב

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

טלפון: 073-2870132

דוא"ל: nechim@matnasim.org.il

ריקודים משולבים לנכים על כיסאות גלגלים

◆ רקע

להיות רקדן על כיסא גלגלים מבטא את ניצחונה של הרוח על הגוף. לרקוד יחד עם אנשים ללא מוגבלות מאפשר ליצור יחד, ליהנות ולשמוח. הריקוד בקבוצה מהווה שיקום פסיכולוגי ומנטלי וחוויה של השגיות, יצירתיות והשתייכות חברתית.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים עם מוגבלות מוטורית בכיסאות גלגלים ואנשים שאינם נכים.

◆ מטרות

- ◆ פיתוח יציבה אקטיבית.
- ◆ הבנת הנחיות תנועתיות מילוליות.
- ◆ פיתוח שליטה מוטורית.
- ◆ מתן תוכן לשעות הפנאי של הנכים.

◆ תיאור התכנית

בחודש אוגוסט 2004 הוקמה להקת מחול "גלגלי ירושלים" המשלבת רקדנים המרותקים לכיסאות גלגלים ורקדנים עומדים על רגליהם. הלהקה "גלגלי ירושלים" פועלת במינהל הקהילתי גילה בירושלים מזה חמש שנים. הלהקה מונה שמונה זוגות רקדנים קבועים וארבע זוגות רקדנים אורחים. המפגש נפתח בחימום, המבוסס על טכניקות פלדנקרייז ואלכסנדר, שמטרתו העיקרית פיתוח יציבה אקטיבית, הבנת הנחיות תנועתיות מילוליות, תרגומן והתאמתן ליכולת אישית של המשתתפים. השלב השני מוקדש ללימוד ולתרגול טכניקה ביחידים ובזוגות ומטרתו העיקרית שליטה מוטורית. בשלב השלישי מתחילים לרקוד בחלק זה יש חזרות על ריקודים שנלמדו ולימוד חדשים. הריקודים של הלהקה כוללים: מחולות עמים, סגנונות סלונים ולטיניים ויצירות מקוריות. בין חברי הלהקה, נכים ושאנים נכים, נוצרו קשרים חמים של חברות והנאתם מהריקוד המשותף בולטת בכל מפגש ומפגש.

”לצבוע את החיים”

◆ רקע

השימוש בשפת האיפור יוצר פסיפס יצירתי מהנה ותגובה ספונטנית המרתקת את המשתתפים ומאפשרת שיח קבוצתי. היצירה ומרחב ההבעות הוויזואליות של איפור הגוף יוצרים גישה לתכנים מעולמם הפרטי של המשתתפים ומאפשרים הזדמנות ייחודית להתבוננות עצמית וליצירת שינויים רצויים.

◆ אוכלוסיית היעד

נערות ובוגרות מכל סוגי הנכויות.

◆ מטרות

- ◆ קידום תהליכים אישיים וקבוצתיים באמצעות פעילות באיפור.
- ◆ פיתוח מסוגלות עצמית ודימוי עצמי.

◆ תיאור התכנית

בסדנה שנתית, בת 15 עד 30 מפגשים שבועיים, מתקיימים שני ערוצים המיועדים להעלאת הדימוי העצמי. הצד התהליכי מתמקד בתהליך היצירה האישי ובאינטראקציה הבין-אישית. במקביל, בצד התכני באות לידי ביטוי סוגיות רלוונטיות מחיי הקבוצה ונוצר שיח על התמודדות משותפת. בכל מפגש קיימת התנסות חווייתית באמצעות חומרי איפור, מראה, מוזיקה, ועוד. בסיומה של הסדנה מתקיימת תערוכת צילומים או הצגת יומנים אישיים של המשתתפות. התכנית נבנית בהתאם לצורכי הקבוצה. במהלך הסדנה אפשר לקיים מספר פעילויות מחוץ למפגשים הקבועים, כמו יציאה משותפת לאיפור אנשים בקהילה, מפגש בתערוכת אמנות או במוזיאון או כל אירוע אחר הנותן הצצה לעולם הצבע. לאירוע הסיום מזמינה כל משתתפת את אמה או קרובת משפחה.

טלוויזיה קהילתית

◆ רקע

המצלמה היא כלי שדרכו אפשר להתבונן בעולם, לתעד רגעים חשובים ומיוחדים ובעיקר לבטא את עצמנו ואת תחושותינו בצורה ויזואלית. היכרות עם המדיום הטלוויזיוני מאפשרת התנסות בחוויה מדהימה של צילום. המפגש מספק דרך נוספת ליצירת תקשורת, לראות, להראות ולבחון את מציאות חיינו. הצילום הוא כלי יצירתי רב עוצמה, המסייע בבחינת האפשרות לפריצת גבולות וליצירת מציאות נבחרת.

◆ אוכלוסיית היעד

◆ נוער ומבוגרים עם מוגבלויות שונות.

◆ מטרות

- ◆ חשיפה לעולם חדש והתנסות בתהליכים חדשים הקשורים להפקה.
- ◆ חיזוק תחושת השייכות.
- ◆ פיתוח הביטחון העצמי והדימוי העצמי של המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

המשתתפים לומדים להכיר יסודות ראשוניים בהפקה, צופים בסרטונים רבים ומפיקים בסופו של תהליך סרטון או קליפ, שבו הם לוקחים חלק כשחקנים. הם עורכים, מצלמים ומפיקים עד למוצר הסופי. הפעילות בקבוצה נעשית על פי היכולות האישיות של כל אחד מהמשתתפים, כשהמטרה הסופית היא שבסופו של תהליך חלקם ישתלבו בצוות הטלוויזיה הקהילתית במתנ"ס. התכנית מתמקדת בהתבוננות מחודשת ופעילה בצילום, ביחסי פנים וחוץ, זהות אותנטית, דימוי והסתכלות של המשתתפים על עצמם ועל סביבתם. תהליכים חווייתיים באמצעות צילום מאפשרים דיאלוג יצירתי. התכנים המועברים בקורס: מבוא על צילום וטכניקות צילום, אתיקה, שמירה על פרטיות, אמנות ויזואלית, דימוי עצמי, דימוי גוף, סטריאוטיפים, ה"אני" הייחודי, ועוד. התכנית פועלת במספר מתנ"סים, ביניהם: בית הכרם ולב העיר בירושלים ובאשקלון.

המחשב ככלי העשרה

◆ רקע

בעשורים האחרונים המחשב הפך לכלי עבודה, תקשורת ופנאי. בהתאמה מיוחדת יכולה גם אוכלוסייה עם מוגבלות להשתמש במחשב. עמותת "מחשבה טובה" פועלת בשיתוף המתנ"סים לצמצום הפער הדיגיטלי בכלל ובאוכלוסייה עם מוגבלות בפרט. זאת, על ידי בנייה והפעלה של מרכזים, שבהם ניתן להשתמש במחשב ככלי להעצמה, תוך הנגשת והתאמת הציוד ללמידת המחשבים עבור אוכלוסייה זו.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים עם נכויות שונות, בהם לקויות ראייה, שמיעה, פיגור ואוטיזם.

◆ מטרות

- ◆ הפיכת המחשב לכלי נגיש לאוכלוסייה עם צרכים מיוחדים.
- ◆ העצמה אישית באמצעות השימוש במחשב.
- ◆ שוויון הזדמנויות וגישור על פערים קיימים.

◆ תיאור התכנית

במתנ"סים שונים מתקיימים קורסים עבור אוכלוסיית היעד, תוך התאמתם ללקויות השונות. כך, למשל, עבור לקויות ראייה מגדילים את המסך ומתאימים את המרחק מהמסך לכל משתמש בהתאם לצורך. ללקויות שמיעה - נעזרים בתמלילן במערכות שמע, ובמתרגם לשפת סימנים, כמו גם באמצעים טכנולוגיים מתקדמים: מתגים, מסכי מגע, ועוד עבור אנשים עם פיגור או אוטיזם.

הקורסים הניתנים הם: הכרת המחשב ברמות שונות (מתחילים ומתקדמים, קבוצות גיל שונות); קורס צילום ועיבוד תמונה, המקנה ידע על עקרונות הצילום, הכרת המצלמה, עיבוד תמונות והכנת סרט מהתמונות; קורס אנימציה שבמהלכו המשתתפים יוצרים דמויות בחומרים שונים; קורס רובוטיקה בסיסית, שבמהלכו המשתתפים בונים דגמים ומשתמשים בתוכנה המאפשרת להם לתכנת את הדגמים, כך שיפעלו בצורה מבוקרת. כל הקורסים מותאמים לרמת המשתתפים. התכנית מתקיימת במספר מינהלים קהילתיים בירושלים (רמות אלון ופסגת זאב, למשל), כאשר הכוונה להרחיבה למתנ"סים נוספים.

◆ גופים שותפים

עמותת "מחשבה טובה".

אילוף כלבים כאמצעי להעצמה אישית

◆ רקע

מחקרים מלמדים, כי לפעילות עם כלבים השפעה בשלושה מישורים עיקריים: במישור החברתי, כלבים מעודדים שיפור מיומנויות חברתיות בתקשורת ובמיוחד פיתוח יכולת קבלה ונתינה כלפי הזולת; במישור הפיזיולוגי נמצא קשר בין נוכחות כלבים במצבים שונים לבין ירידה בלחץ דם ובקצב הלב וירידה ברמת החרדה; במישור הפסיכולוגי קיימת אינטראקציה בין כלבים לבין שיפור הדימוי העצמי, הפחתת התנהגויות אגרסיביות, פיתוח רגש אמפתי ותחושת אחריות.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים עם נכויות שונות: פיגור, לקויות תקשורת, נכות פיזית, בעיות קשב וריכוז, חרשים, עיוורים.

◆ מטרות

- ◆ מתן כלים להתמודדות עם קשיים, תסכולים ומצבי לחץ.
- ◆ שיפור הביטחון העצמי.
- ◆ שיפור המוטוריקה העדינה והגסה.
- ◆ רכישת כישורי תקשורת.

◆ תיאור התכנית

המדריך מגיע לפעילות ב"מתנ"ס. כל משתתף מקבל כלב ואיתו הוא מתאמן. כלב מהווה גירוי חיצוני שמחייב התייחסות. הוא דורש תשומת לב, אך גם מקרין ביטחון ומאפשר להתמודד עם מצבים המתרחשים במציאות, אך הפעם בצורה מבוקרת ומכילה, תוך קבלת כלים אמיתיים ואימוץ מודל התנהגותי חדש. דפוס זה מאפשר השתלבות טובה יותר בסביבה הקרובה ובקהילה.

במהלך המפגשים ניתנת האפשרות לחלק ממשתתפי הקורס לשמש כעוזרי מטפלים. המעבר מעמדה של מטופל לעמדה של עוזר מטפל הוא מרכיב חשוב ועיקרי בתהליך ונועד לאפשר מעבר ממצב של חוסר אונים, ערך עצמי ירוד, גישה שלילית ודרשנית לסביבה, למצב של לקיחת אחריות ומתן דוגמה אישית.

”קיץ של אושר” - שילוב אנשים עם מוגבלות בפעילות קיץ ונופש

◆ רקע

עם התקרב חודשי הקיץ עובר המתנ”ס למתכונת של פעילות קיץ, המשלבת בידור, העשרה, נופש פעיל וחוייתי, פעילות חוגית יצירתית, פעילות ספורט ואתגר, פסטיבלים, תערוכות ומלוא הסל של אטרקציות וריגושים.

בוגרים רבים עם מוגבלות ובני משפחותיהם מצביעים, לעתים, על חסך עצום בפעילות הפגה בחגים ובחודשי הקיץ, שבהם לא מתקיימת פעילות סדירה של המתנ”ס.

על ידי התאמת התכנים והלוגיסטיקה ניתן לשלב מגוון רב של אנשים בוגרים עם מגבלה ובני משפחה בפעילות ולאפשר גם להם ליהנות מאינספור אפשרויות בילוי אותם מציע המתנ”ס בקיץ.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים בוגרים עם נכויות מכלל סקטורי הנכות ובני משפחה.

◆ מטרות

◆ מתן הזדמנות לבוגרים עם מוגבלות לבלות את חודשי הקיץ והחופשה יחד עם כלל הקהילה.

◆ שמירה על רצף השתתפות בפעילויות המתנ”ס לאורך השנה על ידי השתתפות בפעילויות פנאי והפגה במתכונת יומית, שבועית או חודשית בחודשי הקיץ.

◆ תיאור התכנית

אנשים בוגרים עם מוגבלויות פועלים במהלך הקיץ במשולב עם קבוצות נורמטיביות בתחומים הבאים:

השתתפות בערבי זמר ואקטואליה, סדנאות במשחקי תיאטרון, תנועה, מחול ומוזיקה, ימי כיף, סיורים ליליים וטילים, השתתפות בקורסים שונים, כמו: בישול, אנגלית, מחשבים, שחייה, השתתפות בפסטיבל לתיאטרון קהילתי, השתתפות בפסטיבל כרמיאל, סדנאות אמנות, יציאה למופעי תיאטרון ותרבות, סדנאות צחוק, קייטנות קיץ לנשים, פרויקט פיסול סביבתי, מנוי קיץ לבריכה ולחדר הכושר.

הפעילות מותאמת ונגישה הן מבחינת התכנים, המרחב הפיזי, המתנדבים וכוח האדם המלווה והיא מתקיימת החל מחודש יוני ועד סוף החגים במתנ”סים רבים ברחבי הארץ.

"לאור הזרקורים" - תכנית אימון (coaching) קבוצתי לעיוורים וללקויי ראייה

◆ רקע

אנו חיים בתרבות המייצרת עבורנו מדיי יום אינספור סיבות לחוות מתח, חוסר שקט ואי שביעות רצון מהדרך בה מתנהלים חיינו. אנשים עם מוגבלות חושים תסכולים ומתחים אלו בצורה מוגברת בהתייחס למכשולים האישיים והסביבתיים הרבים עמם הם מתמודדים במטרה להגיע לרמה סבירה של איכות חיים ומיצוי עצמי. תהליך האימון מדבר בשפה פשוטה וניתנת ליישום מידי בכל תחומי החיים ויוצר תערובת מופלאה של דרכים ושיטות בהן המאומן יוכל ליצור השפעה מקסימלית על מהלך חייו ותודעתו ועל סביבתו.

◆ אוכלוסיית היעד

עיוורים ולקויי ראייה.

◆ מטרות

- ◆ הפגת מתחים ופיתוח מיומנויות אישיות וחברתיות אשר יאפשרו לחוות יותר סיטואציות בחיים ממקום של שליטה.
- ◆ העצמה תוך שינוי הרגלים והתנהגויות אשר יביאו ליתר מימוש עצמי, להתמודדות טובה יותר עם החברה ועם המגבלה.

◆ תיאור התכנית

14 מפגשים, אחת לשבוע למשך שעתיים במתנ"ס. במהלך המפגשים עובדת הקבוצה על ההרגלים וההתנהגויות העוצרות מבעד הפרטים בה מלהשיג את מטרותיהם. פיתוח מודעות להתמודדות ורכישת כלים לשינוי וצמיחה על אף המגבלה באמצעות תרגול אישי וקבוצתי מזוהים המקומות בהם מתחיל המתח והתסכול להיווצר, הדבר מתבצע באמצעות שיחה ופעילויות אחרות המעודדות פניה לעבר הנקודות להן אנו פחות מודעים.

בהמשך עובדת הקבוצה על הנושאים הבאים: מי אני, מה החזון שלי, מהם הכלים שעומדים לרשותי, איך אני מתמודד עם מצבים קשים בחיי, מה החזקות שלי מה החולשות, מה החלומות שלי, איך אני מגיע למטרות שיש לי ונעזר בסביבה. התכנית פועלת במתנ"ס רמלה זו השנה השנייה ותופץ בהמשך למתנ"סים נוספים.

מספרי סיפורים

◆ רקע

לסיפור יש כוח עצום בחיינו. בעבר עוד בטרם הועלו הסיפורים על הכתב היו מתכנסים הכול בכיכר העיר או הכפר ומאזינים לסיפורים שסופרו בעל פה. המפגש החי עם מספר מעורר את כישורי הזיכרון, הדמיון והחשיבה, מפתח מיומנות שפה, ועוד.

לאנשים עם מוגבלויות יש מעט הזדמנויות לעמוד בביטחון מול קהל ולהתבטא. קורס זה אמור להביא לידי ביטוי מיומנות חשובה זו.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים בוגרים עם מוגבלות ובני משפחה.

◆ מטרות

- ◆ חיזוק הדימוי העצמי והשימוש בשפת הגוף.
- ◆ פיתוח כישורים מילוליים ומיומנויות תקשורת.
- ◆ פיתוח היכולת ליצירת קשר עם קהל מאזינים והתנסות באינטראקציה עם קהל במתנ"ס.

◆ תיאור התכנית

הקורס, בן שמונה חודשים, מתקיים אחת לשבוע. במהלך הפעילות מתקיים מפגש עם סיפורי עם, אגדות ילדים, סיפורי מסע, ועוד.

כל מפגש כולל אימון והתנסות באחד ממיומנות המספר: שחרור ואלתור, טכניקות לזכירת סיפור בעל פה, שימוש בקול, שפת הגוף, עמידה מול קהל, יצירת קשר עין, אימפרוביזציה, שימוש באביזרים.

כמו כן, מתבצעת עבודה על קטעים שנכתבו על ידי המשתתפים, המתארים את החיים בצל הנכות.

בסיום הקורס ובמהלכו נפתחת בפני המשתתפים האפשרות להופיע בפני באי המתנ"ס באופן יזום ולקחת חלק בהופעות המתקיימות באירועים השונים במתנ"ס: גנים, שבוע הספר, יום המשפחה, שבוע הנכה בקהילה.

"קשר עין": צילום במצלמות דיגיטליות וסטילס

◆ רקע

תכנית "קשר עין" היא תכנית ללימוד צילום במצלמות, תוך שימוש בטכנולוגיית הצילום הדיגיטלית ופיתוח התמונות. זהו מודל לעשייה שבאה ממקום של סבלנות וסובלנות, פתיחות ונכונות להכיר את השונה, ממקום של "שווה". לכן, יכולים להשתלב בתכנית גם אנשים עם פיגור שכלי בתפקוד בינוני ונמוך.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים עם פיגור שכלי ואנשים מהציבור הרחב, אשר משותף להם העניין בתחום הצילום. בני נוער ובוגרים מגיל 21.

◆ מטרות

- ◆ יצירת קשר ודיאלוג בין שתי קבוצות באוכלוסייה סביב תחום עניין משותף.
- ◆ שבירת סטיגמות יצירת היכרות קרובה בין המשתתפים.
- ◆ הקניית כלים ומיומנויות בסיסיות בתחום הצילום.
- ◆ מתן כלים לביטוי עצמי, העצמה אישית וחיזוק הביטחון העצמי.
- ◆ שילוב המצלמה בחיי היום יום של החניכים כתחביב וכאמצעי ביטוי.

◆ תיאור התכנית

במסגרת התכנית מתקיימים מפגשים בני שלוש שעות כל אחד, כאשר המטרות נחלקות בין התחום החברתי והמקצועי. נושאי המפגשים: תולדות הצילום, טכנולוגיה על קצה המזלג; המצלמה והפעלתה: סרטים והדפסה/הקרנה; תאורה בתוך מבנה; דיוקנים; פיתוח סרטים; התבוננות באחר: מה אני לומד מהתמונה; צילום במרחב פתוח: זוויות צילום; הקרנת יצירות מפורסמות; קומפוזיציה ומשחקי תאורה; צילום בסביבת המגורים, פרצופים והבעות; צילום במקומות העבודה; צילומי טבע. במסגרת התכנית מתקיים ביקור בתערוכה וביקור במגורים או במקומות התעסוקה של המשתתפים בתכנית.

הפעילות מרוכזת ומונחית על ידי מדריך מקצועי, בעל ידע בצילום ובעבודה עם אוכלוסיות מיוחדות.

מועדונים חברתיים

◆ רקע

אנשים בוגרים עם מוגבלות מדווחים לעתים על בדידות חברתית ועל היותם מסוגרים ומבודדים בביתם.

מרביתם אינם מועסקים ושעות הפנאי העומדות לרשותם רב ואינו מנוצל.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים בוגרים עם נכויות מכלל תחומי הנכות.

◆ מטרות

- ◆ מתן אפשרות לניצול שעות הפנאי במסגרת נורמטיבית שאינה שיקומית.
- ◆ הפגת הבדידות תוך הנאה וחוויה.
- ◆ יצירת קבוצות חברתיות תומכות.

◆ תיאור התכנית

הפעילות מתקיימת במתנ"ס במהלך השנה כולה, אחת לשבוע. במועדון החברתי מתקיימת לסירוגין פעילות העשרה וחוגים בתחומי הספורט, האמנות והתרבות.

המועדונים פועלים במסגרת נכותית ורב־נכותית בהתאם לבחירת המשתתפים ומתקיימת בהם פעילות תמיכה חברתית, שבה מעלים החברים סוגיות והתמודדויות שונות שבהן הם נתקלים ונעזרים בקבוצה.

כמו כן, משתתפת הקבוצה באופן פעיל בחיי המתנ"ס ומשולבת בפעילות החברתית הכללית המתקיימת באירועי שיא וחג.

לעתים, המתנ"ס משמש בית למועדוני ארגונים שונים הקיימים בקהילה. החברה והפעילות בין כותלי המתנ"ס מאפשרת שילוב והשתייכות לקהילה ומגבירה את מגוון האפשרויות לפעילות.

שילוב בחוגי המתנ"ס

◆ רקע

שילוב פרטני של אדם בוגר עם מוגבלות בחוגי המתנ"ס ללא קבוצת השווים אליה הוא משתייך, הוכח ככלי מרכזי המסייע לשיפור התפקוד האישי והחברתי וככלי המקדם כישורים הדרושים לשילוב בחברה ובקהילה.

שנים רבות פעל ציבור הבוגרים עם המוגבלות במתכונת של פעילות קבוצתית בקבוצת השווים, זאת מתוך העדפה של המשתתפים ומטעמי נגישות והתאמת תכנים אשר לא התאפשרה.

בשנים האחרונות, יחד עם חקיקת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (1998), התפתח רבות נושא הנגישות ועלה על סדר היום עניין שילוב האדם עם המוגבלות בכלל תחומי החיים, תוך שמירה על שוויון וחופש בחירה. בזמנית החל פיתוח נושא השילוב של אנשים בוגרים עם מוגבלות בחוגי המתנ"ס באופן פרטני ועל פי בחירה.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים בוגרים עם נכויות מכלל תחומי הנכות.

◆ מטרות

- ◆ מתן הזדמנות לבילוי שעות הפנאי במתנ"ס, תוך קיום עקרון השילוב וחופש הבחירה בפעילות.
- ◆ חשיפה ועידוד להתנסות במגוון תחומים וניצול מרבי של שעות הפנאי.
- ◆ פיתוח אישי והעצמה על ידי רכישת מיומנויות וכישורים.

◆ תיאור התכנית

הפעילות מתקיימת במתנ"ס במהלך השנה כולה, במסגרתה משולבים אנשים בוגרים עם מוגבלות באופן פרטני בחוגים השונים המוצעים לכלל הקהילה.

מדריכי החוגים מתאימים את הפעילות ומאפשרים תנאים פיזיים הנדרשים להשתתפות. במקרים מסוימים, מגויסים מתנדבים אישיים ומותאמים אביזרי עזר שונים.

הכנה מתקיימת רק במידת הצורך ולבקשת המשתתף.

הפעילות מתקיימת ברוב תחומי הפעילות ובמספר רב של מתנ"סים ברחבי הארץ.

”נאמן” - מועדונים חברתיים לנפגעי שבץ מוחי

◆ רקע

בארץ חיים למעלה מ-30 אלף חולי שבץ מוחי כ-3,000 חולים מתווספים מידי שנה. לאחר סיום מימוש סל השיקום הם חוזרים לביתם ללא כל פתרון מערכתי ומוסדי. רבים נותרים נכים קשים המתביישים לצאת מביתם בגלל חוסר השלמה עם נכות שבאה בפתאומיות. מרביתם אינם חוזרים למקומות עבודתם, חברים בדרך כלל נעלמים ורבים שוקעים בדיכאון ובייאוש. על רקע זה נולדה תכנית ”נאמן”.

◆ אוכלוסיית היעד

נפגעי שבץ מוחי בגיל עבודה ובני הזוג התומכים.

◆ מטרות

- ◆ מתן מסגרת חברתית תומכת לאוכלוסיית היעד.
- ◆ העשרת שעות הפנאי של החולים בפעילויות מותאמות ליכולותיהם.
- ◆ מתן תחושה של ”חזרה לחיים” לאנשים שחלו בפתאומיות ונשארו מוגבלים.

◆ תיאור התכנית

מועדונים חברתיים הוקמו במתנ”סים שונים (למשל: רמות ספיר בחיפה, כרמיאל, עולמות בפתח תקווה, גבעת אולגה, פסגות בחולון, ולדנברג באשקלון). המועדונים מאפשרים לחולים לבנות חיים חלופיים. לרבים מהם הם הופכים למשפחה שנייה. במסגרת המועדון מתקיימים חוגי התעמלות בקבוצות, שיעורי אמנות, הרצאות בנושאים שונים ופעילויות חברתיות ויציאה לטיולים משותפים. הצורך לפעילות שבועית שוטפת גדול ואף נותן להם את הכוח לקום בבוקר מהמיטה, להעשיר את עצמם בפעילויות חדשות ולהיפגש עם אנשים בעלי מכנה משותף. בנוסף על כך, בני הזוג של החברים נהנים הן מהפעילות הן מהזמן החופשי שהפעילות מאפשרת להם. חשובה לא פחות היא ההשתלבות במסגרת הקהילה הבריאה, השתלבות בפעילות המתנ”ס העירוני והתחושה של חזרה לחיים רגילים.

◆ גופים שותפים

קרן מתן, הדרך שלך לתת, קרן העזבונות, משרד הרווחה, משרד הבריאות, הרשויות המקומיות.

שחייה והידרותרפיה

◆ רקע

מתנ"ס מבואות חרמון היה הראשון שיזם את שיפוץ בריכת השחייה הרגילה במרכז האזורי והתאמתה לכלל המוגבלויות, כולל מתקן הרמה והורדה למים. הבריכה הרגילה הפכה למרכז שוקק חיים לטיפולי הידרותרפיה, ללימוד שחייה ולתחרויות אולימפיות של "ספיישל אולימפיקס". בעקבות הפעילות, החלה פעילות חברתית סביב מפגשים במים ופעילות במרכז המחשבים המותאם במתנ"ס.

◆ אוכלוסיית היעד

ילדים ומבוגרים עם מגבלות פיזיות, חושיות וקוגניטיביות הנזקקים לטיפולי הידרותרפיה ולשיעורי שחייה מותאמים.

◆ מטרות

- ◆ מתן תוכן מהנה לשעות הפנאי.
- ◆ שיפור הכושר הגופני של האוכלוסייה המגיעה לפעילות.
- ◆ מתן פתרון קרוב לבית לאוכלוסייה הנזקקת לטיפולי הידרותרפיה.
- ◆ הרחבת מעגל הקשרים החברתיים של המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

במקום מתקיימים שיעורי שחייה פרטניים וקבוצתיים לפי צורכי המשתתפים. שיעורי הידרותרפיה ניתנים לכלל הלקויות, תוך התאמה מרבית. לבריכת השחייה מגיעים בתי ספר וגני הילדים מכל האזור. לאחרונה, מתנ"ס מבואות חרמון החל בהגדלת המבנה והתאמתו למרכז ספורט אזורי שיכלול בית קפה נגיש, חדר כושר נגיש וכן מועדון חברים. פעילות הידרותרפית מתקיימת בעוד מספר מתנ"סים, כמו: ליאו באק בחיפה, רמת הגולן, רחובות ושער הנגב.

◆ גופים שותפים

מועצה אזורית מבואות חרמון.
המוסד לביטוח לאומי.
שותפות 2000.

העצמת הורים

◆ רקע

התארגנות של מספר גדול של אימהות לילדים בעלי לקויות למידה והפרעות קשב וריכוז הביאה להקמת קבוצת אימהות לתמיכה וללמידה במתנ"ס אחדות בפתח תקווה. הצורך של הורים להבין יותר לעומק את משמעויות הלקויות של ילדיהם, לקבל כלים להתמודדות, לזכות בתמיכה רגשית, להיפתח ולשתף בקשיים, יצרו קבוצה חזקה ומגובשת.

◆ אוכלוסיית היעד

אימהות לילדים בעלי לקויות למידה וקשיי תקשורת.

◆ מטרות

- ◆ מתן מענה לצורך של הורים להכיר יותר לעומק את הלקויות של ילדיהם.
- ◆ הקמת קבוצת תמיכה של אימהות.
- ◆ מתן כלים מעשיים להתמודדות יומיומית עם הקשיים של הילדים.
- ◆ פיתוח מודעות גבוהה יותר לדרך ההתנהלות עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים.

◆ תיאור התכנית

הקבוצה, המונה כ-30 אימהות, נפגשת בשעות הערב במתנ"ס. המפגשים נמשכים כשעתיים וכל מפגש מיועד לנושא מסוים. לאחר ההרצאה מתקיים דיון, מתנהלת שיחה בין האימהות ויש זמן לשאלות ולתשובות. בין הנושאים שהועלו: מודעות הורית, דרכים להתמודדות, עבודה על כעסים וזיהוי השפעתם הפוגעת, סמכות הורית, ועוד.

המפגשים כוללים גם הרצאות של אנשי מקצוע מארגונים אחרים, המספרים על שיטות טיפול בילדים, למשל שיטות טיפול אלטרנטיביות (אלבאום, רפלקסולוגיה). כמו כן, התקיים מפגש עם רכזת מקצועית מניצן, על שיטות אבחון, בעיות קשב וריכוז, ועוד.

האימהות מציינות כי תרומתה של הקבוצה רבה וכי חל שיפור ניכר בקשר שלהן עם הילדים. בנוסף, התכנית נותנת מענה להורים לילדים עם מוגבלויות שונות, בנוסף ללקויות למידה.

◆ גופים שותפים

אגף הרווחה בעיריית פתח תקווה.

מועדון חברתי אזורי

◆ רקע

מתנ"ס רמת הגולן חולש על אזור רחב מאוד עם שלוחות מפוזרות במרחקים גדולים. המתנ"ס התקשה למצוא את האנשים עם המוגבלות באזור. בעקבות צורך של מספר מועט של אנשים החל חיפוש אחר מקום מפגש שיענה על הצורך של המשתתפים. המענה נמצא ביישוב מעלה גמלא. כך הוקם המועדון, שנותן מענה חברתי וגם עבודה הידרותרפית במים.

◆ אוכלוסיית היעד

מבוגרים עם מוגבלות פיזית בגילאי 30 ומעלה.

◆ מטרות

- ◆ מתן מענה לשעות הפנאי של האנשים עם מוגבלות באזור.
- ◆ יצירת קשרים חברתיים חדשים ופיתוח רשת חברתית.

◆ תיאור התכנית

אנשים עם מוגבלות מכל אזור רמת הגולן מגיעים למועדון. בכל מפגש מתקיימת סדנה בתחום העשרה, אורח חיים בריא, איכות חיים. מדי פעם מתקיימת תכנית של סיפור ו/או פעילות שיוזם ומעביר אחד מחברי המועדון.

כמו כן, בכל מפגש מתקיימת שחייה ועבודה במים, תוך מתן מענה אישי לכל משתתף.

המשתתפים משתלבים בפעילויות שונות במתנ"ס וכן באירועים מרכזיים בשלוחות המתנ"ס ברחבי המועצה האזורית.

◆ גופים שותפים

המועצה האזורית גולן.

החברה למתנ"סים, המחלקה לאוכלוסיות מיוחדות.

תרומות המגויסות על ידי המתנ"ס וחברי המועדון.

"קהילה נגישה"

נגישות למען שוויון הזדמנויות
לאנשים עם מוגבלות בקהילה

"קהילה נגישה" היא תכנית ארצית, שמטרתה להשיג שוויון הזדמנויות לאנשים עם נכויות באמצעות הגברת הנגישות והשילוב בקהילה הרחבה. נגישות, במובנה הרחב, מתייחסת לנגישות פיזית, נגישות למידע ולקבלת החלטות ונגישות חברתית.

התכנית פועלת בלמעלה מ-50 יישובים, בשיתוף פעולה עם ארגונים שונים ועם אנשים מכל סוגי הנכויות, כאשר הכוונה ליצור קבוצת כוח משותפת, מעין רשת מקומית וארצית של "תנועת הנגישות".

צוות התכנית מלווה את המשתתפים לאורך השנים, בהתאם לצרכים הייחודיים של כל יישוב.

הערכים המובילים את התכנית הם, שאנשים עם נכויות זכאים להזדמנויות ולזכויות שוות בקהילה. חברה המשלבת בתוכה אנשים עם נכויות היא חברה צודקת ואיכותית יותר.

התכנית היא פרי של שיתוף פעולה ארצי בין מספר גורמים:

משרד הרווחה והשירותים החברתיים, החברה למתנ"סים, ג'וינט ישראל, משרדי הבריאות והחינוך, המוסד לביטוח לאומי, הרשויות המקומיות ונציגי האזרחים עם נכויות ביישובים השונים.

לפרטים נוספים:

קליר קלדרון, עדי סלע ועדנה בן-יעקב

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

טלפון: 073-2870206

דוא"ל: nechim@matnasim.org.il

תנועת נגישות אזורית וארצית

◆ רקע

תכנית "קהילה נגישה" פועלת להגברת הנגישות והסרת מכשולים המונעים מאנשים עם מוגבלות להשתלב בחיי הקהילה. עד כה פעלה התכנית רק ברמה היישובית באמצעות קבוצות פעילים שהם אנשים עם מוגבלות בעצמם. עם התפתחות התכנית נוצר צורך לעבודה משותפת של כלל קבוצות הפעילים והקמת תנועת נגישות שתפעל ותשפיע גם ברמה המחוזית וגם ברמה הארצית.

◆ אוכלוסיית היעד

נציגי פעילי "קהילה נגישה".

◆ מטרות

- ◆ פיתוח רשת למידה ופעילות עמיתים של ה"קהילות הנגישות".
- ◆ פיתוח רשת עזרה הדדית ותמיכה בין הקהילות השונות.
- ◆ פיתוח פעילות אזורית, כחלק מהקמת תנועה של אנשים עם מוגבלות לפעולה, למען נגישות ברמה היישובית, המחוזית והארצית.

◆ תיאור התכנית

הרעיון המרכזי הוא לקיים מפגשי למידה בין פעילי "קהילה נגישה", אנשים עם מוגבלויות שונות מיישובים שונים. המפגשים יכללו תחומי ידע והעשרה, למידת עמיתים, סיורים ומיזם אזורי משותף לקהילות הנגישות. התכנית תיבנה במשותף על ידי הפעילים ורכזי התכנית. בשלב זה אשכולות הלמידה מתקיימים ברמה המחוזית, למשל: במחוז השרון - המתנ"סים בפרדס חנה, אור עקיבא, כפר יונה וחדרה. במחוז המרכז - רמת גן, גבעתיים, פתח תקווה ויהוד. במחוז הדרום - אופקים, שדרות, חורה, כסיפה, ערד. במחוז הצפון - דבוריה, עכו ושלומי ובמגזר הערבי בצפון - אום אל פאחם, בועינה נוג'ידאת, נצרת וסכנין. בשלב שני, יפגשו האשכולות עם אזורים שונים בארץ, בשלב שלישי יחברו המחוזות השונים לפעילות ארצית.

◆ גופים שותפים

המחלקות לשירותים חברתיים ביישובים השונים.

היערכות בשעת חירום לאנשים עם מוגבלות

◆ רקע

מלחמת לבנון השנייה העמידה את מקבלי ההחלטות ברמה המקומית בפני מציאות חדשה, שבה רוב המערכות הממלכתיות תפקדו באופן חלקי. במציאות זו, רוב הפעילות שנועדה לתת מענה לאיום על שלומם הרגשי והפיזי של תושבים עם מוגבלויות נעשתה בצורה חלקית. לאור ההערכה שמציאות זו עלולה להתרחש שוב בטווח הלא רחוק נבנתה התכנית.

◆ אוכלוסיית היעד

קבוצת מתנדבים נאמני חירום, אנשים עם מוגבלות ומתנדבים מהקהילה.

◆ מטרות

- ◆ הכשרת קבוצת "נאמני חירום" בקהילות.
- ◆ הכרת הצרכים של האוכלוסיות עם המוגבלות בעת חירום.
- ◆ מתן מענים הולמים במסגרת מערך החירום היישובי.

◆ תיאור התכנית

התכנית פועלת במתנ"סים במחוזות חיפה, הצפון והדרום. חברי "קהילה נגישה" ביישובים השונים מקימים קבוצה של "נאמני חירום", שתפקידה לבנות מנגנונים אישיים וארגוניים אשר מחד, יסייעו למערכות השונות לתת מענה הולם לאוכלוסיות עם מוגבלות בעת חירום ומאידך, יגבירו את מידת האמון של הפרט ביכולתו האישית להתמודד על אף מוגבלותו.

התכנית היא רב-שנתית ובמהלכה ייעשה מיפוי צרכים מקיף של האוכלוסיות עם המוגבלות בעת חירום, יוקם מרכז מידע וקו חם, יופקו חומרים, יתקיימו סדנאות הסברה למערכות החירום היישוביות, יתקיימו סדנאות התמודדות והכנה לאוכלוסייה ולבני המשפחה.

◆ גופים שותפים

ג'וינט ישראל, בסיוע איחוד הקהילות היהודיות בצפון אמריקה.
משרד הרווחה.
פיקוד העורף.
הרשויות המקומיות.

שינוי עמדות והסברה בחינוך

◆ רקע

עמדות שליליות וחוסר מודעות הן הסיבות המרכזיות לכך, שלא פועלים מספיק להנגשה ולפיתוח שירותים מותאמים לאנשים עם מוגבלות. התוצאה היא פגיעה קשה באיכות החיים. התכנית המתוארת מיועדת להגברת המודעות בקרב הציבור והממסד.

◆ אוכלוסיית היעד

קבוצת פעילים רב-נכותית.

◆ מטרות

- ◆ הסרת סטיגמות ושינוי עמדות שליליות ודעות קדומות כלפי אנשים עם מוגבלות.
- ◆ הגברת המודעות לצורכי האנשים עם המוגבלות.
- ◆ הגברת הקבלה של אנשים עם מוגבלות בקהילה.
- ◆ הקטנת ההדרה של אנשים אלה.

◆ תיאור התכנית

תכנית ההסברה במסגרות החינוך מועברת על ידי פעילים עם מוגבלות, שעברו הכשרה מיוחדת למסבירנים. הם נפגשים עם תלמידים בגילאים שונים ומדברים איתם על חיי האדם המוגבל, הקשיים וההתמודדות. כל זאת, מתוך אמונה כי תהליך של שינוי עמדות בקהילה יביא בטווח הארוך להפחתת ההדרה שלהם במישורי חיים נוספים. העיקרון המנחה בעבודת ההסברה הוא, שסטיגמות נגרמות כתוצאה מחוסר ידע וחוסר מגע ועל כך התכנית מיועדת לענות.

קבוצת המסבירנים, אנשים עם מוגבלויות שונות, בונה מערכי שיעור מותאמים לגילאים שונים ובמהלך שנת לימודים שלמה נפגשת לפעילות חווייתית עם תלמידי בתי הספר. התכנית פועלת בקרב קהילות נגישות בפתח תקווה, ערד, נצרת עלית.

◆ גופים שותפים

המחלקות לשירותים חברתיים ברשויות.

תיאטרון קהילתי מסביר

◆ רקע

תיאטרון קהילתי מסביר הוא תיאטרון המתקיים במספר קהילות נגישות. חברי הקבוצה חולקים מונה משותף משמעותי, שהוא המוגבלות וחוסר הנגישות. בתיאטרון מעלים המשתתפים הנכים חומרים אישיים וחברתיים. החומרים והטקסטים מועלים לכדי הצגה אשר מוצגת בפני הקהילה המקומית ומהווה מפתח להיכרות עם עולם הנכות ולשינוי עמדות.

התיאטרון מאפשר לקבוצה את הכוח ליצור את השינוי הקהילתי-חברתי אליו היא שואפת. ההצגה הופכת חלק מתכנית הסברה וגורמת לדיאלוג ולשינוי חברתי.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים בוגרים עם מוגבלויות, פעילי "קהילה נגישה", אנשים ללא מוגבלות.

◆ מטרות

- ◆ מענה לניצול שעות הפנאי של אוכלוסיית היעד.
- ◆ מתן כלי ביטוי אישי והסברתי חשוב לשינוי עמדות בקהילה.
- ◆ הגברת השילוב בקהילה.

◆ תיאור התכנית

קבוצה של 15 מבוגרים עם מוגבלויות ואנשים ללא מוגבלות שונות נפגשת אחת לשבוע ובליווי במאית מעלה תכנים מההתמודדות בחיי היום-יום של האדם עם המוגבלות בקהילה.

התכנים הופכים להצגה המועלית בפני הקהל הרחב ביישוב ובמתנ"ס באירועים כלליים שונים, בימי עיון ואף בפסטיבלים ארציים, כמו פסטיבל תיאטרוני רחוב בבת-ים בקיץ 2008 ופסטיבל תיאטרוני קהילתיים במתנ"ס נווה יוסף ביולי 2009. ההצגות מרגשות ונותנות ביטוי יצירתי להיכרות עם עולם המוגבלות.

התיאטרוני פועלים במסגרת רב-שנתית ובכל שנה מתרחב רפרטואר ההצגות. בשנה הראשונה נושא המוגבלות עלה בצורה ישירה ובשנים שלאחר מכן הקבוצות העלו הצגות כלליות והצגות ילדים על מנת להגיע לקהלים נוספים.

◆ גופים שותפים

הרשויות המקומיות, משרד הרווחה, הג'וינט.

יזמות עסקית: "נגיש קפה" במתנ"ס רמת ישי

◆ רקע

לפני כעשור החלה לפעול תכנית "קהילה נגישה" ברמת ישי. הפעילים עברו קורסי העצמה וכן קורסי יזמות עסקית. במסגרת קורס זה נולד הרעיון להקים יזמות בנושא תעסוקה, דבר שהיה חשוב מאוד לפעילים.

מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים התגייסה לנושא וגייסה את אגף השיקום במשרד הרווחה. כמו כן, גויסו תרומות ונולד המקום - "נגיש קפה", שהוא בית קפה בסגנון אחר.

◆ אוכלוסיית היעד

המקום פתוח לציבור הרחב.

◆ מטרות

◆ מציאת מקור תעסוקה במרכז הקהילה שיהיה נעים לעבוד בו, שישלב אוכלוסיות מגוונות ושהיה רווחי וכדאי מבחינה כלכלית.

◆ תיאור התכנית

המקום משמש מקום תעסוקה לאנשים עם מוגבלויות מחד ובית קפה איכותי המשמש מקום מכגש ובילוי לציבור הרחב, מאידך. במקום נערכים אירועים משפחתיים ומפגשים מקצועיים והוא משמש גם במה לביטוי אמנותי של אמנים בתחומים שונים.

בית הקפה פתוח בימים ראשון עד שישי.

◆ גופים שותפים

פעילי "קהילה נגישה".

המועצה המקומית רמת ישי.

משרד הרווחה - אגף השיקום.

העצמת נשים: "נשים פורצות גבולות"

◆ רקע

נשים עם מוגבלות מהוות כ-10% מאוכלוסיית הנשים בארץ. קבוצה זו, בעלת מאפיינים וצרכים מיוחדים, סובלת מכפל "תקרת זכוכית", הן על רקע מגדרי והן בשל נכותן. נשים אלו אינן מקבלות מענה הולם לא מארגוני נשים ולא מארגוני נכים. מכאן נולדה התכנית, שעיקרה הכשרת רכזות ונשות מקצוע להעצמה ולעבודה עם נשים עם מוגבלות בקהילה.

◆ אוכלוסיית היעד

נשים עם מוגבלות, נשות מקצוע.

◆ מטרות

- ◆ מיצוי זכויות לשוויון הזדמנויות ולשילוב בקהילה.
- ◆ שבירת "תקרת הזכוכית" הכפולה באמצעות התעצמות ופיתוח אישי של המשתתפות.
- ◆ פיתוח מיומנויות וכישורים לעסוק בתחום זה במתנ"ס ובקהילה.

◆ תיאור התכנית

מתקיימות סדנאות לנשים עם מוגבלות וסדנה אחת לנשות מקצוע. מטרת הסדנאות - קידום מעמדן של נשים עם מוגבלות בקהילה. בסדנה מועברים תכנים בנושא תיאוריות פסיכולוגיות על נשיות, זהות ומגדר, העצמה נשית, נשים עם נכויות במעגל החיים - מיניות, זוגיות, קריירה, מקומה החברתי של האישה עם המוגבלות - כפל "תקרת הזכוכית", בניית חזון אישי וכלים להובלת שינוי קהילתי. במהלך הסדנאות, הנשים עם המוגבלות מגדירות יעדים אישיים וקהילתיים לפריצות דרך: לימודים, פיתוח יכולת עמידה בפני קהל, מיזמים תעסוקתיים, פיתוח פרויקטים למען נשים עם מוגבלות בקהילה, הסברה לנשות מקצוע ונותנות שירותים נוספות, קיום אירועים בתחום ביום האישה הבינלאומי, ועוד. נשים שסיימו את הסדנאות מציינות, כי עברו שינוי משמעותי ברמה האישית.

◆ גופים שותפים

מרכז ייעוץ לאישה.

סדנת דיאלוג עם נותני שירותים

◆ רקע

תכנית "קהילה נגישה", עוסקת, בין היתר, גם בשינוי עמדות ובהנגשת השירות. במסגרת זו מתקיימים מפגשים שמטרתם לחשוף בפני נותני שירות את חייהם וצרכיהם של אנשים עם מוגבלות - מקורות הכוח שלהם, מקומם החברתי וצרכיהם הייחודיים סביב מעגל החיים. מפגש העמיתים מביא להבנה עמוקה של צורכי הנגישות ובסופו של דבר לשירות נגיש ורגיש יותר.

◆ אוכלוסיית היעד

פעילי "קהילה נגישה", נציגי שירותים ביישוב.

◆ מטרות

- ◆ חשיפת נותני השירותים השונים ביישוב לעולמם של אנשים עם מוגבלות.
- ◆ הגברת השילוב של אנשים עם מוגבלות בקהילה.

◆ תיאור התכנית

הסדנה, שהתקיימה לראשונה במתנ"ס יהוד, כללה מפגש חד-יומי מונחה, שבו נותני השירותים השונים ביישוב נחשפו לעולמם של אנשים עם מוגבלות. כתוצאה מהמפגש, נותני השירותים מבינים יותר טוב את המשמעות של נגישות השירות עבור אנשים עם מוגבלות. במהלך המפגש עולים הצרכים הייחודיים של האנשים עם המוגבלות מול השירות שאותו מספקים נותני השירותים המשתתפים בסדנה. האנשים עם המוגבלות לומדים להכיר איך פועל מערך מתן השירותים העירוני. כמו כן, עולים רעיונות לפיתוח תכניות לקידום איכות חייהם ושילובם של אנשים עם מוגבלות ביישוב. הסדנה מתקיימת בכל היישובים שבהם פועלת תכנית "קהילה נגישה".

◆ גופים שותפים

המחלקה לשירותים חברתיים.

נגישות למידע: מרכזי מידע ותמיכה

◆ רקע

מידע מקנה כוח אישי וקהילתי לאנשים עם מוגבלות, מפני שהוא מאפשר להם להכיר ולמצות זכויות המגיעות להם ולהשתמש בשירותים הקיימים עבורם בקהילה. לרוב האנשים עם המוגבלות אין את כל המידע הנחוץ להם למיצוי הזכויות והשירותים העומדים לרשותם, ובמקביל הם מוצפים במידע שעובר דרך המחשב, אך מתקשים בסיונו ובארגונו באופן מועיל.

◆ אוכלוסיית היעד

אנשים עם מוגבלות, פעילי "קהילה נגישה" ומתנדבים המפעילים את מרכזי המידע.

◆ מטרות

- ◆ הגברת הנגישות למידע.
- ◆ הכשרת פעילי "קהילה נגישה" להפעלת מוקד מידע מקומי בנושא זכויות ושירותים לאנשים עם מוגבלות.

◆ תיאור התכנית

תכנית "קהילה נגישה" ביישובים השונים פועלת להגברת הנגישות למידע על ידי הפצת מידע והקמת מוקדי תמיכה "עמית לעמית" לצורך ליווי ועידוד בתהליך הברור והמיצוי של הזכויות.

הפצת המידע נעשית על ידי הפקת חוברות מידע, קיום סדנאות בנושא מיצוי זכויות ואביזרי עזר, וכן קיום ערבי הסברה.

במקביל, מתקיים תהליך של גיוס מתנדבים לצורך איסוף מידע, איוש המוקד, איסוף הפניות והכשרה של מתנדבים להפעלת המוקד. בתום ההכשרה, האנשים עם המוגבלות מפעילים מוקד מידע, שבו הם נותנים מענה לציבור הפונים, תוך שיתוף בידע ובניסיון שנצבר.

מפעילי המוקד נעזרים בארגוני מידע ארציים, כמו ארגון "בזכות", המוסד לביטוח לאומי ונציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

התכנית פועלת במתנ"סים שבהם מתקיימת תכנית "קהילה נגישה".

אירועי שבוע הנכה בקהילה

◆ רקע

תכנית "קהילה נגישה" עובדת במספר מישורים להגברת הנגישות והמודעות לצרכיהם של אנשים עם מוגבלות בקהילה. אחת הפעולות הנפוצות והיעילות ביותר היא קיום אירועי חשיפה והגברת המודעות בקרב הציבור הרחב. במסגרת יום הנכה הבינלאומי, החל בראשית חודש דצמבר, מתקיימים אירועים שונים להגברת המודעות ברחבי הקהילה, במהלך יום, שבוע או חודש. האירועים מיועדים לכלל הקהילה למען קידום שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלויות - "כולנו שווים, כולנו רגישים".

◆ אוכלוסיית היעד

נותני שירותים, אנשי מקצוע, המגזר העסקי, הציבור הרחב ובאי המתנ"סים.

◆ תיאור התכנית

התכנית מתקיימת במספר מתנ"סים ומיועדת לשכבות גיל שונות בקהילה וכוללות מגוון תכניות, שמטרתן קרוב בין האוכלוסיות, שבירת סטיגמות והיכרות אישית בין אנשים עם מוגבלות לאנשים מקרב הקהילה. בין התכניות, למשל: פעילות לנוער בנושא - גיל ההתבגרות, הקרנת הסרט "הכוכבים של שלומי" ודיון על התחושות בגיל הזה, על נושאים, כמו: לחץ חברתי, תקשורת עם ההורים ועוד. מפגש למבוגרים במתנ"ס: "על נורמליות ושיגעון" - מהי מחלת נפש? כיצד ניתן לסווג התנהגות כלא נורמלית? איך אפשר לחיות אתה? הרצאה במתנ"ס בנושא "הפרעות נוירולוגיות לאדם עם מגבלה ולאדם הבריא והשפעתם בחיי היום יום". הרצאה במתנ"ס בנושא "בין הנורמלי ללא נורמלי". תכנית אחרת היא "נר מחבר" - במהלך שבוע חנוכה מתארחות משפחות של אנשים עם מוגבלות אצל משפחות בקהילה, מדליקים נרות חנוכה, אוכלים לביבות וממשחקים. אירועים לציון שבוע הנכה מתקיימים במרבית "קהילות הנגישות" והמתנ"סים במהלך חודש דצמבר.

◆ גופים שותפים

המתנ"סים, המחלקות לשירותים חברתיים, הרשויות המקומיות.

”עמיתים”

תמיכה ושילוב לאנשים נפגעי נפש בקהילה

”עמיתים” היא תכנית ייחודית לשיקום חברתי, המאפשרת השתלבות בפעילויות המתנ”ס ובחוגים המוצעים לקהל הרחב.

מטרת התכנית: לסייע בשילוב נפגעי הנפש בקהילה הרחבה באמצעות שילובם בפעילויות הפנאי המתקיימות במתנ”ס ובמרחב הקהילתי באזור המגורים.

התכנית מספקת תמיכה בתהליך ההשתלבות:

- ♦ איש קשר תומך במתנ”ס: רכז/ת ”עמיתים” מלווה את תהליך ההשתלבות, תוך תמיכה ועידוד.
- ♦ מלגת השתתפות בחוג הנבחר מבין אלה המוצעים לקהל הרחב.
- ♦ ”עמיתים משלבים”, מתנדבים מתוך הקהילה, הנפגשים עם המשתתפים לתמיכה ולבילוי משותף.
- ♦ קבוצת עבודה על מיומנויות חברתיות, המאפשרת למידה ותרגול של מיומנויות חברתיות ובין-אישיות והרחבת הרשת החברתית.

התכנית היא תוצר של שיתוף פעולה בין משרד הבריאות והחברה למתנ”סים והיא פועלת בעשרות מתנ”סים ברחבי הארץ.

4

לפרטים נוספים:

טליה בוז-מזרחי

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

טלפון: 073-2870132

דוא”ל: amitim@matnasim.org.il

אירועי הסברה למען הפחתת הסטיגמה כלפי נפגעי נפש

◆ רקע

תכנית "עמיתים" – לשילוב אנשים המתמודדים עם מחלת נפש בקהילה, פועלת למען הפחתת הסטיגמה הקיימת כלפי אוכלוסייה זו, באמצעות פעילויות הסברה שונות המתקיימות במתנ"סים ברחבי הארץ. זאת, מתוך אמונה בכוחה של פעילות הסברה בהגמשת עמדות ובשינוי חברתי. באמצעות מפגש בלתי אמצעי עם אנשים המתמודדים עם מחלת נפש מתאפשרת היכרות עם היבטים נוספים, כגון: כוחות, יצרנות, אנושיות ותרומה לקהילה. מפגש זה מאפשר דו-שיח אחר עם המתמודדים, המסייע להפחתת הסטיגמה כלפי אוכלוסייה זו ובכך לשילובם בקהילה.

◆ אוכלוסיית היעד

הקהילה הצורכת את שירותי המתנ"ס והחברה הישראלית כולה.

◆ מטרות

- ◆ העלאת נושא המודעות לבריאות הנפש על סדר היום הציבורי.
- ◆ חשיפת הקהילה הרחבה לפעילותה של תכנית "עמיתים".
- ◆ הפחתת הסטיגמה כלפי אוכלוסיית נפגעי הנפש לצורך שילובם בקהילה.

◆ תיאור התכנית

קיום אירועי הסברה ארציים, המאפשרים חשיפה לקהל גדול יותר והיוצרים עניין בקרב אמצעי התקשורת השונים. באירועים לוקחים חלק אנשי ציבור, יוצרים ואמנים. בין התכניות:

חשיפת עמיתים לאמנות: תערוכה ייחודית, שהוצגה לראשונה בבית ציוני אמריקה, במסגרת אירועי שבוע בריאות הנפש 2008. אמנים יוצרים בשדה האמנות הישראלי ואמנים המתמודדים עם מחלות נפש, משתתפי התכנית, שילבו כוחות בתערוכה ראשונה מסוגה, למען הפחתת הסטיגמה כלפי אנשים המתמודדים עם מחלת נפש. התערוכה נודדת ברחבי הארץ.

מפגשי קיץ: כחלק מפעילות הקיץ של תכנית "עמיתים", מתקיימות במתנ"סים סדנאות חווייתיות משולבות למשתתפי התכנית ולקהל הרחב, בהנחיית אמנים ואנשי ציבור. מטרת המפגשים: לאפשר מפגש בלתי אמצעי בין האנשים המתמודדים עם מחלת נפש לבין האוכלוסייה הרחבה.

עמיתים לנוער

◆ רקע

כ-600 מתבגרים בשנה בממוצע מתאשפזים במחלקות פסיכיאטריות בישראל. אורך אשפוז שכיח למתבגר הוא בין חודש לחצי שנה. מרביתם משתחררים בחזרה לביתם, למשפחתם ולבית הספר. עם שחרורם עליהם להתמודד עם הניתוק הממושך מסביבתם, עם הסטיגמה החברתית, עם שחיקה או היעדר של מיומנויות חברתיות, עם בדידות והיעדר רשת חברתית תומכת. מרבית המאושפזים מתקשים להשתלב בחזרה בבית הספר ורבים מהם סובלים משעמום ומחוסר מעש בשעות הפנאי. מתוך שיחות עם אנשי מקצוע, שילוב עצמאי בחוגים ובפעילויות פנאי נכשל בגלל הצורך בליווי ובתמיכה ייחודיים. כיום, השירות השיקומי הקהילתי היחידי למתבגרים הוא מועדון חברתי סגרגטיבי הקיים בהיקף מצומצם ונותן מענה לאוכלוסייה מצומצמת.

◆ אוכלוסיית היעד

בני 12-18 המתמודדים עם מחלה נפשית, שעברו אשפוז פסיכיאטרי או נמצאים במהלך אשפוז, בעלי רצון להשתלב בפעילויות פנאי בקהילתם, מאוזנים תרופתית, מטופלים ונמצאים במעקב סדיר באשפוז או בקהילה.

◆ מטרות

- ◆ הפחתת תחושת הבדידות והבידוד החברתי והגברת תחושת השייכות לקהילה.
- ◆ העלאת הדימוי העצמי ותחושת המסוגלות.
- ◆ שיפור איכות החיים, בעיקר בתחום הפנאי והקשרים החברתיים.
- ◆ הקניית כלים לשיפור היכולות הבין-אישיות ולפיתוח מיומנויות חברתיות.
- ◆ הרחבת הרשת החברתית.

◆ תיאור התכנית

המתמודדים בתכנית משולבים בחוג ובפעילויות פנאי אחרות מתוך אלה המוצעות במתנ"ס ובמרחב הקהילתי, בליווי רכזת התכנית. במידת הצורך, ישנה אפשרות להצטרף לקבוצה למיומנויות חברתיות. במקביל, נעשה תהליך לשינוי עמדות בקהילה, בקרב צוות המתנ"ס, בני הנוער וכלל האוכלוסייה.

התכנית החלה לפעול השנה כפיילוט בפתח תקוה, בשיתוף עם בית החולים גהה, הנותן מענה לבני נוער הסובלים ממחלות נפשיות. הפיילוט מלווה במעקב, למידה והערכה והמודל הסופי יעוצב בסוף השנה בהתאם למשוב שיתקבל מהשטח.

◆ גופים שותפים

בית חולים גהה.

שילוב סטודנטים

◆ רקע

במהלך שנות הפעילות 2008-2010, החלו לפעול במתנ"סים סטודנטים ממקצועות הטיפול והשיקום - במסגרת תכנית "עמיתים". במהלך תקופה זו נקלטו 12 סטודנטיות לתואר ראשון בעבודה סוציאלית מאוניברסיטאות ומכללות, במתנ"סים בדימונה, קריית אונו, יהוד, פסגות בחולון, בית בארבור בתל אביב, מגדל העמק וטבעון.

◆ אוכלוסיית היעד

סטודנטים לתואר ראשון ממקצועות הטיפול והשיקום מהאוניברסיטאות השונות.

◆ מטרות

- ◆ פתיחת התכנית והמתנ"ס בפני עתודה מקצועית צעירה ואיכותית, המביאה עמה רעיונות חדשים, חיבור לאקדמיה ונכונות לתרום.
- ◆ קידום שיתופי הפעולה של התכנית עם האקדמיה.

◆ תיאור התכנית

פעילותן של הסטודנטיות כוללת: ליווי והכנה של משתתפים לקראת קליטה בתכנית "עמיתים", ליווי פרטני של המשתתפים המתמודדים עם מחלה נפשית בתהליך השילוב בחוג, לימוד מיומנויות חברתיות הנדרשות לשילוב בחוגים, הסברה וגיוס משתתפים.

עבודת הסטודנטים מלווה בהדרכה פרטנית, על פי תנאי האוניברסיטה, אשר ניתנת על ידי רכז "עמיתים" במתנ"ס / מנחת "עמיתים". במקביל, הסטודנטים משתתפים במערך ההכשרה הארצי של התכנית.

מדריכי הסטודנטים מפתחים קשרים מתמשכים עם האוניברסיטאות ופועלים לקידום שיתופי פעולה, אשר מאפשרים חשיפה של תכנית "עמיתים" והשירות הניתן במתנ"סים באקדמיה. לקשרים אלה חשיבות רבה, כיוון שהם מסייעים למצב את התכנית ואת החברה למתנ"סים כארגון מקצועי, קהילתי ומשמעותי בקהילה. המתנ"סים הקולטים סטודנטים נהנים מהרחבת השירות לקהילה הן ברמה האיכותית (אפשרות לעבודה תהליכית עם משתתפים) והן ברמה הכמותית (יותר פעילויות הסברה).

לקראת שנת הפעילות 2010-2011, הכוונה להרחיב את שילובם של הסטודנטים בתכנית.

קבוצת תיאטרון משולבת עם סמינר הקיבוצים

◆ רקע

קבוצת התיאטרון פועלת כחלק מהמאמץ לעודד את שילובם של נפגעי הנפש בחברה ולאפשר למשתתפי "עמיתים", לעתים בפעם הראשונה בחייהם, להפוך לחלק מכלל הקהילה.

◆ מטרות

- ◆ יציאת אנשים המתמודדים עם מגבלה נפשית והשתלבותם בחברה הנורמטיבית.
- ◆ יציאה ממעגל הבדידות של נפגעי נפש והשתלבות בחברה הנורמטיבית.
- ◆ הפחתת הסטיגמה של נפגעי נפש.

◆ אוכלוסיית היעד

הקבוצה מורכבת בחצייה מסטודנטים שנה ג' לבימוי מסמינר הקיבוצים ובחצייה ממשותתפי תכנית "עמיתים" במתנ"סים באזור המרכז (הרצליה, תל-אביב, קריית אונו, חולון, נתניה, פתח תקווה).

◆ תיאור התכנית

כהכנה לתכנית עוברים הסטודנטים שני מפגשי הסברה בנושא בריאות הנפש וסטיגמה. משותתפים המעוניינים לקחת חלק בתכנית עוברים ראיון, הבדוק את מוכנותם ואת יכולת ההתמדה שלהם. הקבוצה נפגשת בשעות הבוקר בסמינר, במקום המעלה את גאוות היחידה. בשלבים הראשונים הפעילות מתרכזת בהיכרות ובגיבוש ובהמשך נעשית עבודה בנושאי התיאטרון. המפגש בין האוכלוסיות השונות מזמן אינטראקציות מעניינות ומכשיר את הקרקע ליצירת קשר חברתי בין המשותתפים.

דרך הקבוצה נעשית עבודה כפולה; מחד - עבודה עם המשותתפים על השתלבות, נורמטיביות ומיומנויות חברתיות, ומאידך - הסברה לקהילה (במקרה זה הסטודנטים), שנעשית תוך מגע אמיתי וישיר עם אנשים המתמודדים עם מגבלה נפשית.

בסוף השנה מעלה הקבוצה "שיעור פתוח", שבו היא מציגה סיפורים אישיים של חברי הקבוצה מעובדים בשפת התיאטרון.

קפה בקהילה

◆ רקע

מחקרים מוכיחים, כי התעסוקה תופסת מקום מרכזי בתהליך השיקום הכללי של נפגעי הנפש ומשמשת זירה המאפשרת לשלוט במציאות, מסייעת להישאר בקהילה ומעניקה משמעות לחיים ולהערכה עצמית. בכך היא מהווה גורם משמעותי ביותר לשיקומו של אדם ומאפשרת לו ליצור חיים נורמליים ככל שניתן.

◆ אוכלוסיית היעד

- ◆ אנשים המתמודדים עם מחלה נפשית, זכאי סל שיקום בגילאי 18 ומעלה.
- ◆ אנשים החיים בקהילה.

◆ מטרות

- ◆ עבודה ברשת בתי קפה ממותגת מאפשרת למתמודדים העובדים בה להיות חלק ממסגרת תעסוקתית נורמטיבית ואטרקטיבית, המסייעת לתחושת השייכות, הדימוי העצמי והתרומה לחברה.
- ◆ מיקום של מסגרת תעסוקה לנפגעי נפש בתוך המרחב המתנ"סי מאפשר למועסקים בה הזדמנות למפגש ישיר ויומיומי עם הקהילה הנורמטיבית.
- ◆ הפחתת הסטיגמה של נפגעי נפש ושילובם בקהילה.

◆ תיאור התכנית

"קפה בקהילה" היא רשת של בתי קפה ממותגת וייצוגית, המציעה למכירה מגוון מוצרי מזון ומשקאות לבאי המתנ"ס, לתושבי השכונה ולצוות המתנ"ס. בית הקפה פועל באמצעות אנשים המתמודדים עם מחלת נפש, וכן עובדים "בריאים" מתוך הקהילה.

האינטראקציה עם הקהילה מזמנת התנסות ועבודה על מיומנויות חברתיות ומיומנויות תקשורת וכן חשיפה לקהילה הנורמטיבית ותחושת שייכות אליה. בנוסף, לקהילה הצורכת את שירותי המתנ"ס ניתנת הזדמנות למפגש ישיר עם אנשים המתמודדים עם מחלות נפש ועם היבטים נוספים של המחלה, כגון תעסוקה, יצרנות, איכות ותרומה לקהילה. כל אלה מסייעים להפחתת הסטיגמה ובכך מהווים גשר לשילוב נפגעי נפש בקהילה.

◆ גופים שותפים

משרד הבריאות. רשת בתי קפה ממותגת.

"רעים"

מסגרת חברתית חמה ותומכת

תכנית "רעים" מספקת מסגרת חברתית, חמה ותומכת, לאנשים צעירים בעלי לקויות תקשורת וקשיי למידה, שחשים בדידות חברתית. המסגרת היא קבוצה חברתית הפועלת במתנ"ס המקומי. המשתתפים נפגשים פעם בשבוע, באופן סדיר, ומקיימים פעילויות חברתיות והעשרתיו בהנחיית מנחה.

מטרותיה של הקבוצה הן: להרחיב את הרשת החברתית של המשתתפים; להקנות מיומנויות חברתיות; להעשיר את הזמן הפנוי של המשתתפים וליצור חוויה חברתית חיובית.

הקבוצות נחלקות לגילאים שונים: ילדים ונוער, צעירים ומבוגרים. המשתתפים הם אנשים בעלי אינטליגנציה תקינה ולעתים אף מעבר לממוצע, אנשים אשר משתלבים בעולם העבודה. המשותף לכולם היא תחושת הבדידות החברתית והעובדה שהם אינם נכללים בהגדרות הממוסדות של אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים.

הפגישות הן בעלות אופי חברתי, במהלכן המשתתפים מתרגלים מיומנויות חברתיות "בזמן אמת". הם יוצאים במשותף לבילויים וחוגים ימי הולדת וחגים. מתקיימים אירועים מחוזיים של קבוצות הנמצאות בסמיכות גיאוגרפית וכן אירועים ארציים, הכול כדי להרחיב את הרשת החברתית של המשתתפים, שעד לכניסתם לקבוצות היו חיים בהדרה חברתית.

5

לפרטים נוספים:

אודי ברנשטיין

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

טלפון: 073-2870132

דוא"ל: reimorg@gmail.com

יזמות עסקית במסגרת המתנ"ס

◆ רקע

לאורך שנות הפעילות של תכנית "רעים", ניכר כי אחד הנושאים המרכזיים המעסיקים את המשתתפים הוא נושא התעסוקה. עקב ייחודיות הקשיים אצל משתתפי התכנית, חלקם אינם זוכים למימון מצד משרדי הממשלה ובמקביל אינם מצליחים להשתלב בעבודה באופן עקבי ומספק.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי תכנית "רעים", אנשים עם לקויות תקשורת ולמידה בגיל העבודה, המגלים מוטיבציה להשתלבות בעולם היזמות העסקית.

◆ מטרות

- ◆ יצירת מוטיבציה בקרב המשתתפים ליזמות עסקית ולהשתלבות בעבודה.
- ◆ מתן כלים להפעלת יזמות עסקית.

◆ תיאור התכנית

במהלך שנת העבודה המשתתפים עוברים תהליך של רכישת מימונות בתחום היזמות העסקית, כששיאו של התהליך הוא תפעול שוטף של היוזמה. להלן מספר דוגמאות ליזמות הפועלות במתנ"סים:

1. ניהול והפעלה של עגלת קפה במתנ"ס, כאשר הרווחים נתרמים לטובת הקבוצה.
2. הכשרה בתחום התכשיטנות, העמדת דוכן בירידים שהמתנ"ס מקיים ומכירת המוצרים שחברי התכנית מייצרים. לצורך כך מועברת הכשרה למשתתפים בתחום התכשיטנות.

אירועי שירה בציבור

◆ רקע

לעתים, סופי השבוע מהווים נקודת זמן שבה הקשיים החברתיים של חלק ניכר ממשתתפי תכנית "רעים" מהמשתתפים מופיעים ביתר שאת. מתוך רצון ליצור תוכן משמעותי לשעות הפנאי ולזמן אינטראקציות חברתיות נבנתה התכנית המתוארת.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי "רעים" בכל הגילאים ובכל הארץ.

◆ מטרות

- ◆ יצירת מפגש חברתי בעל תוכן בשעות הערב ובסוף השבוע.
- ◆ חיזוק הקשרים בקרב המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

משתתפי הקבוצות השונות של תכנית "רעים" יפגשו במתנ"ס לאירוע שייערך אחת לחודש בשעות הערב. אופי הערב מגוון ומכיל: קריוקי, שירה בציבור, ועוד. לאחר התבססות הערב יתקיימו ערבים בעלי תכנים מגוונים, על פי הצרכים שהמשתתפים יעלו. במהלך שנת הפעילות תיבנה נציגות משתתפים שתהיה שותפה בקביעת תכני הערבים. מספר אנשי הצוות בערבים אלה מצומצם, על מנת לאפשר אווירה פתוחה ועצמאית.

אירועים חברתיים של קבוצות "רעים" מכל הארץ

◆ רקע

ההשתתפות בקבוצות "רעים" מאפשרת למשתתפים לגלות את "העולם החברתי". הם מעוניינים להרחיב את מעגל ההיכרויות שלהם, לקיים אירועים מקומיים וארציים ולחוות חוויות חברתיות, שלא היו מוכרות להם בעבר. במסגרת זאת, מקיימות הקבוצות אירועים מקומיים וארציים ומארחות קבוצות אחרות.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי "רעים", אנשים עם לקויות תקשורת ולמידה, מבני נוער ועד למבוגרים.

◆ מטרות

- ◆ הרחבת מעגל ההיכרויות של המשתתפים בתכנית ויצירת קשרים אישיים.
- ◆ מתן תחושה של שייכות, עושר חוויתי ומסוגלות.
- ◆ קידום ארגון עצמאי, ללא הצוות, של אירועים בין המשתתפים לבין עצמם.

◆ תיאור התכנית

אירועים מקומיים: לאורך השנה, מעוניינות הקבוצות לארח קבוצות אחרות או לקיים יחד אירוע משותף. במסגרת זו נערכו אירועים שונים, כמו: ערב קרייקי, תיאטרון, ארוחת ערב משותפת, סיור ערב באתרים, ועוד. אירועים אלה, בשונה מהאירועים הארציים, הם בעלי אופי מצומצם, המאפשר היכרות אינטימית יותר בין המשתתפים.

לרוב, אירועים אלה הינם תוצר של תהליך קבוצתי במהלכו מגדירה הקבוצה את רצונה, הן בנוגע לתכני האירוע והן בהזמנת המשתתפים. הפעילות מאפשרת למשתתפים לקחת חלק פעיל בארגון האירוע ובהפקתו. לעתים קרובות, האירועים מתקיימים במתכונת אזורית (צפון, מרכז) ולעתים הם מהווים אירוע סיום של סדנה שהועברה באחת הקבוצות. לדוגמה: ערב בישול משותף, ערב תיאטרון משותף. אירועים ארציים: לאורך השנה מתקיימים אירועים ארציים, שבהם המשתתפים נפגשים עם חברים מכל הארץ. מפגשים אלה מתקיימים בנקודות ציון מגוונות לאורך השנה: חגים, פתיחת שנה וסגירת שנה.

אירועים אלה מהווים נקודות שיא בתכנית והמשתתפים לוקחים חלק פעיל בארגונם ובהפקתם והם כוללים, למשל: טיול שנתי, מסיבות, ארוחות ערב משותפות, הליכה משותפת לאירועי תרבות, הפנינג, סדנאות שטח וסדנאות אחרות.

התנדבות במרחב הקהילתי

◆ רקע

משתתפי קבוצות "רעים" הם ברובם אנשים שמעורבותם בקהילה הייתה מעטה ביותר, אם בכלל. לחלקם הגדול כישורים ייחודיים בתחומים מסוימים, כמו מחשב, מוסיקה, שפות, ועוד. במטרה לחזק את הדימוי העצמי שלהם, לפתח את תחושת המסוגלות והמחויבות לקהילה, לתת למשתתפים הרגשה שהם לא רק מקבלים אלא גם נותנים, הוחלט לפתח יוזמות של התנדבות בקהילה.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי קבוצות "רעים".

◆ מטרות

- ◆ עידוד ההתנדבות של אוכלוסיית היעד בקהילה.
- ◆ חיזוק תחושת השייכות לקהילה באמצעות התנדבות.
- ◆ חיזוק הדימוי העצמי של המשתתפים כאנשים מעורבים ותורמים.

◆ תיאור התכנית

בכל מתנ"ס שבו פועלת התכנית מתפתחת יוזמה אחרת של התנדבות, בהתאם לרצון של המשתתפים. כך, למשל, קבוצה מתנדבת בתפעול סניף של "צער בעלי חיים" (טיפול בחיות, בכלובים, בפונים). קבוצה אחרת (בירושלים) פועלת בשיקום גינה קהילתית. חברי הקבוצה מגיעים לגינה פעם בשבוע ויחד עם האוכלוסייה ה"רגילה" עוסקים בגינון ובשיקום הגינה.

בימים אלה מתפתח כיוון חדש של התנדבות - באמצעות פעילות ב"בנק הזמן". מתנ"סים רבים מפעילים "בנק זמן", הפועל על בסיס נתינה וקבלה - עבור כל שעת נתינה הנותן מקבל תמורה בפעילות שבה הוא מעוניין. משתתפי "רעים" יכולים לתרום בתחומים שונים, כמו, למשל, תפעול מחשב, קריאה, ציור, גינון, ליווי אנשים זקנים, ועוד. רכז הקבוצה יאסוף את המידע הקשור לצרכים וליכולות של המשתתפים ויתאם אותם עם רכז "בנק הזמן" במתנ"ס. הכוונה, שעם הזמן, לאחר שתיווצר שרשרת נתינה, חברי "רעים" ינהלו את הקשר בעצמם.

עשייה זו תחבר את המשתתפים לתפיסת עצמם כיצרנים וכבעלי ערך כלפי הסובב אותם. במקביל, תהדק את הקשרים בין המשתתפים.

חיבור תכנית "רעים" לארגונים המציעים שירות

◆ רקע

במרחב הקהילתי שבו פועלות הקבוצות מתקיים גם מרחב עסקי וצרכני. חלק מארגונים וגופים אלה עשויים להוות משאב של התנדבות והעשרה. במסגרת שיתוף הפעולה, המשתתפים משתלמים, מועשרים ולעתים אף משתלבים בגופים מסחריים אלה. לעתים, שיתוף הפעולה מתבטא באופן מצומצם יותר, למשל בהנחות בבתי קולנוע או ברשת של בתי קפה, או בתרומה לאירועים הארציים (קייטרינג, הופעות, ועוד). נוצר קשר עם גופים העוסקים במופעי בידור המשתלבים באירועים הארציים של תכנית "רעים", הכול מתוך התאמה לצורכי המשתתפים.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי תכנית "רעים" והקהילה העסקית.

◆ מטרות

- ◆ חשיפת המשתתפים לתחומי ידע והעשרה.
- ◆ הגברת החוויה הקבוצתית.
- ◆ קידום הדיאלוג בקהילה והפחתת סטיגמות.

◆ תיאור התכנית

במהלך שנת הפעילות נבנית תשתית של שיתופי פעולה עם גורמים שונים בקהילה העסקית, העשויים לספק שירות רלוונטי למשתתפים. שירות זה יתבטא בסדנאות בתחומים שונים שייערכו בקבוצות. לדוגמה, בשנה האחרונה התקיימה סדנה עם רשת אופנה ידועה, במהלכה הועברו תכנים רלוונטיים לקבוצות: איך אני מתלבש לפגישה, לראיון, לעבודה, תוך התייחסות לדימוי עצמי. במסגרת שיתוף הפעולה נבנה מערך תכני בשיתוף עם צוות "רעים" וצוות החברה.

סדנה זו חיברה בין אנשי הסגל של החברה לבין המשתתפים.

ימי עיון למשתתפי תכנית "רעים"

◆ רקע

למשתתפי "רעים" צרכים ורצונות שלא תמיד מוצאים את סיפוקם במסגרת המפגשים השבועיים של הקבוצות. צרכים ורצונות אלה משותפים לכל הקבוצות ולמענה עליהם נדרשים אנשי מקצוע המתמחים באותם נושאים. לצורך כך, הוחלט לקיים שני ימי עיון במהלך השנה לכל חברי הקבוצות, אליהם יגיעו המרצים בהתנדבות, ובהם ייחשפו המשתתפים לכל אותם נושאים המעסיקים אותם. קביעת הנושאים שיעלו לדיון נעשית בשיתוף חברי הקבוצות.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי תכנית "רעים".

◆ מטרות

- ◆ מתן מענה לצרכים הקשורים לחיי המשתתפים בתחומים המעסיקים אותם.
- ◆ חשיפת המשתתפים לעולמות תוכן שונים.
- ◆ העצמת הקבוצה המארחת.

◆ תיאור התכנית

פעמיים בשנה נערכים ימי עיון למשתתפי התכנית. במסגרת ימים אלה מועברות סדנאות והרצאות הנוגעות לחיי המשתתפים ולתחומים המעסיקים אותם. ביום זה מתאפשר למשתתפים לבחור שלוש הרצאות מתוך תשע בתחומים שונים ומעולמות תוכן מגוונים. יום העיון מאורגן על ידי הקבוצה המארחת והמרצים פועלים בהתנדבות. הקבוצה המארחת מתנסה בהפקה ובארגון יום העיון ומחזקת באמצעות זאת גם את הקשרים בין חבריה.

בין הנושאים שחברי הקבוצות ביקשו לדון בהם: זוגיות, ניהול תקציב, יוגה צחוק, אחזקת בית, איכות חיים, חיים ביחד, אימון (קואוצ'ינג), זכויות, ביטוח לאומי, ועוד. במסגרת יום עיון זה יתקיים גם שוק "קח תן", במהלכו מביא כל משתתף שני מוצרים שאותם הוא מעוניין למסור תמורת מוצרים שמביאים משתתפים אחרים. יום זה מהווה נקודה משמעותית במהלך השנה. המשתתפים חווים יום עשיר המנסה לספק להם מידע שיועיל לחייהם.

בנוסף, זו הזדמנות לחשוף את המשתתפים לגורמים העשויים לסייע להם. לדוגמה: מסגרות תעסוקה והשמה, דיור, ייעוץ בענייני זוגיות, ועוד.

מועצת משתתפים ארצית

◆ רקע

תכנית "רעים" מאמינה ביכולתם ובזכותם של משתתפי התכנית לייצג את צורכיהם וציפיותיהם מהתכנית. ברוח זו, הוקמה בתכנית "מועצת משתתפים ארצית", האמורה לייצג נאמנה את הצרכים, הציפיות והכיוונים אליהם מעוניינים המשתתפים שהתכנית תפנה. במקביל, הם גם מפתחים את יכולות הביצוע והיישום שלהם עצמם.

◆ אוכלוסיית היעד

קבוצת מנהיגות מקרב משתתפי קבוצות "רעים", שנבחרו על ידי הקבוצות השונות.

◆ מטרות

- ◆ מתן ביטוי לקולות העולים מהקבוצות השונות.
- ◆ טיפוח אלמנטים של ייצוג עצמי וסינגור בקרב המשתתפים.
- ◆ העצמת המשתתפים ושיתופם בתהליך קבלת ההחלטות הקשורות לתכנית ובקביעת סדר היום שלה.

◆ תיאור התכנית

בכל קבוצה נערכות בחירות, במהלכן נבחרים שני נציגים המייצגים את הקבוצה במשך כחצי שנה במועצה. לפני הבחירות כל מועמד מציג לקבוצה את הסיבות מדוע רצוי לבחור אותו. לאחר בחירת המועמדים, ממלאת הקבוצה, במסגרת אחת הפעילויות, מסמך המכיל הצעות לסדר היום של המועצה. נבחרו הקבוצה מעלים את הנקודות שהועלו במועצה.

המועצה נפגשת אחת לחודש וחצי, במהלכה פורסים הנציגים את ההצעות במסגרת המועצה. החברים מנהלים פרוטוקול של הפגישות. פגישות המועצה, בתחילת הדרך, מונחות על ידי אחד מרכזי התכנית, מתוך מגמה לבנות תשתית שתפתח שיח עצמאי שינוהל על ידי הנציגים עצמם. לאחר הדיון במועצה, חוזרים הנציגים לקבוצות האם שלהם עם הפרוטוקול ומקבלים משוב הנוגע למידת קידום ההצעות לסדר במועצה. נבנה מנגנון של משוב בקבוצות, המשקף את שביעות הרצון של משתתפי הקבוצות מנציגייהם. בתהליך זה, לומדים המשתתפים על האופן המותאם לבנייה ולקבלת משוב.

נציגי המועצה משתתפים בישיבת הצוות הראשונה והאחרונה בכל שנת עבודה.

שותפות בצוותי ההפקה של אירועי המתנ"ס

◆ רקע

הרעיון לשתף את חברי "רעים" בצוותי ההפקה של אירועים שונים במתנ"ס אינו טכני בלבד, אלא חלק מתפיסת עולם הרואה במשתתפים בעלי זכות להכרה ולשייכות במרחב הקהילתי, הבא לידי ביטוי מלא בפעילויות המתנ"ס. כחלק מתפיסת השתלבות זו, פועלת התכנית לשלב את משתתפי הקבוצות בהפקה ובארגון של אירועים קהילתיים-ציבוריים המתרחשים במתנ"ס.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי קבוצות "רעים" - האמנים והיוצרים שבהם.

◆ מטרות

- ◆ חיזוק החיבור לקהילה של משתתפי התכנית והקניית תחושת שייכות למתנ"ס.
- ◆ פיתוח הדימוי העצמי של המשתתפים בהיותם אנשים תורמים לקהילתם.
- ◆ טיפוח היצירתיות בקרב המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

רכז הקבוצה מייצר חיבורים עם רכזים רלוונטיים במתנ"ס (רכזי תרבות, נוער, עובדים קהילתיים) על מנת לגבש שיתוף פעולה בינם לבין חברי הקבוצה. לאחר ניסוח התכנית, הקבוצה משתלבת בסדר היום של המתנ"ס.

לדוגמה: ציור קיר משותף עם תנועת הנוער המקומית כחלק מטיפוח פני השכונה; השתתפות פעילה בטקסי יום הזיכרון - בשירה, בהקראה, בסדרנות ובתפקידים אחרים; איסוף מזון לנצרכים - כחלק מהעשייה המתנ"סית, לפני החגים, משתתפת הקבוצה בפרויקט זה, במהלכו עוברים המשתתפים בחנויות ובבתים ואוספים מזון המיועד לנצרכים.

חיבורים אלה ממשיכים את מגמת ההשתלבות, הנורמטיביות ופיתוח חוויית המסוגלות של חברי "רעים".

קבוצת תיאטרון

◆ רקע

הכלי התיאטרלי, מלבד היותו מאתגר ומעשיר, מהווה מרחב להתנסות וללמידה חברתית, תוך קידום תחושת המסוגלות והביטחון העצמי. החיבור של כלי זה לעולם התוכן של התכנית הוא טבעי ורצוי.

◆ אוכלוסיית היעד

משתתפי תכנית "רעים", בעלי מוטיבציה למעורבות בפרויקט תיאטרלי.

◆ מטרות

- ◆ פתיחת אפיקים חדשים לביטוי של חברי הקבוצות.
- ◆ חיזוק הביטחון העצמי והדימוי העצמי של המשתתפים.
- ◆ פיתוח אינטימיות בקרב המשתתפים.

◆ תיאור התכנית

במסגרת הפעילות בקבוצה תופעלנה סדנאות תיאטרון בסגנונות מגוונים (פלייבאק, אימפרוביזציה, מסכות, קלאסי). בסיום התהליך יופק פסטיבל תיאטרון, במהלכו יעלו המשתתפים הצגה שתיגע בתכנים המעסיקים אותם בחיי היומיום. לערב הסיום, שבו תועלה ההצגה, יוזמנו הורים, חברים וסגל המתנ"ס. אחת הקבוצות, שמפעילה סדנה מעין זו, ביקשה שלערב הסיום יוזמן גם הקהל הרחב, כחלק מתהליך של קבלה ושייכות לקהילה והפחתת הסטיגמות כלפי אוכלוסייה זו.

כיום פועלות סדנאות תיאטרון שונות בקבוצות במתנ"סים: הרצליה, קריית אונו, חיפה, ראשון לציון.

תכניות לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית

במהלך השנים האחרונות חלו שינויים רבים בחברה הישראלית ובחברה למתנ"סים בכל הנוגע לתפיסת הפנאי של אנשים עם נכויות בכלל ואנשים עם פיגור שכלי, בפרט. בבסיס התפיסה עומד העיקרון של כבוד הדדי וראיית האדם במרכז וכאישיות אנדיווידואלית, תוך הדגשת זכותו להיות שונה.

תפיסת הפנאי, לפיה פועלים במתנ"סים, מזמנת לאדם עם הפיגור השכלי מגוון של אפשרויות ליצירת חוויות משמעותיות המאפשרות לו לתרגל בחירה, מודעות, הבנה ומיומנויות נוספות, תוך מימוש עצמי והעצמה.

כיום, מופעלות תכניות רבות במתנ"סים לטובת אוכלוסייה זו. אולם, בחברה למתנ"סים מאמינים, כי יש להמשיך ולקדם את אפשרויות הפנאי העומדות בפני אנשים עם פיגור שכלי וכי יש להמשיך ולבחון כל העת את צרכיהם היחודיים ולייצר להם הזדמנויות לבחור ולנתב את שעות הפנאי שלהם. זאת, כדי לאפשר להם להשתלב כחלק בלתי נפרד מהקהילה שבה הם חיים.

לפרטים נוספים:

ליאת גולברי

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

טלפון: 073-2870132

דוא"ל: nechim@matnasim.org.il

”מעגלים”

◆ רקע

”מעגלים” היא תכנית להפעלת רשת של מועדוני פנאי לבוגרים עם פיגור שכלי (המתגוררים בבית הוריהם). התכנית מופעלת מספר ימים בשבוע ומשלבת חוגים במתנ”ס לצד פעילויות חברתיות השמות דגש על עשייה קהילתית, מעורבות חברתית, אירועי שיא, ועוד. את הקבוצה מנחים אנשי מקצוע מתחומי הטיפול והחינוך המיוחד.

◆ אוכלוסיית היעד

בוגרים מגיל 21 עם פיגור שכלי, המתגוררים בבית ההורים, בהוסטלים או בדיור בקהילה.

◆ מטרות

- ◆ יצירת מסגרת חברתית תומכת לבוגרים עם פיגור שכלי במתנ”ס.
- ◆ פיתוח מיומנויות חברתיות.
- ◆ הגדלת הרשת החברתית של המשתתפים.
- ◆ פיתוח עצמאות בקרב המשתתפים, העצמה אישית וקבוצתית.

◆ תיאור התכנית

במסגרת מועדון ”מעגלים” המשתתפים נפגשים שלוש פעמים בשבוע בשעות אחר הצהריים, כל מפגש בן שלוש שעות, כאשר בין התכנים העולים במפגשים: מיומנויות תקשורת וכישורי חיים, מיומנויות חברתיות וכלים אופרטיביים בנושא. במסגרת המפגשים נערכת פעילות חוגית קבוצתית או שילוב פרטני וכן מתקיים פרויקט למען הקהילה. הפעילות במועדון מנוהלת ומרוכזת על ידי רכז התכנית ביישוב, המלווה בוועדת היגוי יישובית, המשלבת את כלל הגופים העירוניים העוסקים בתחום ובשיתוף פעולה מלא עם מחלקות הרווחה ביישובים.

ראוי לציין, כי במתנ”סים אשר הביעו נכונותם להיכנס לתכנית ”מעגלים” מופעלת תכנית ”גישור” - ”המעגל הראשון”, שבה מונחות התשתיות לפעילותה של התכנית הרחבה. במסגרת התכנית נפגשות הקבוצות פעמיים בשבוע לפעילות חוגית ופעילות תוכן חברתית המונחית על ידי מדריך הקבוצה. החניכים מקבלים כלים ראשוניים בהיכרות, גיבוש, תקשורת חברתית, ניהול מו”מ ועוד. זוהי גם הזדמנות מצוינת להכיר חברים חדשים, להקל על המשפחות ובעיקר לגוון את שעות הפנאי הרבות.

◆ גופים שותפים

משרד הרווחה, האגף לטיפול באדם המפגר; מחלקות הרווחה ביישובים השונים.

חויית פנאי לדיירי המעונות

◆ רקע

תכנית פנאי במעונות הממשלתיים של החברה למתנ"סים היא תכנית שבמסגרתה מפעילה המחלקה את מערך שירותי תרבות הפנאי בתוך המעונות הממשלתיים לאנשים בעלי נכות שכלית וגופנית ברחבי הארץ.

הפעלת התכנית על ידי החברה למתנ"סים היא מתוקף זכייתה במכרז בדבר "מתן שירותים בתחום תרבות הפנאי לאנשים בעלי נכות שכלית וגופנית" מיום 1.1.06. זוהי דרך משותפת למשרד הרווחה, למעונות, למתנ"סים בשטח ולמחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות בחברה למתנ"סים להפעיל תכניות פנאי מגוונות ומותאמות לדיירי המעונות בהתאם ליכולותיהם ולרמות התפקוד השונות.

◆ אוכלוסיית היעד

חוסים במעונות ממשלתיים ביישובים שונים בארץ (תל מונד, דימונה, רעננה, הרצליה, חדרה, מגדל, עכו, כפר סבא ונתניה).

◆ מטרות

- ◆ לאפשר לדיירי המעונות לחוות מגוון עשיר של חוויות פנאי איכותיות, כאשר באמצעות פעילויות אלו יוכל הדייר להשיג איכות חיים גבוהה יותר, לחוות תחושת מסוגלות, העלאת הדימוי העצמי, טיפוח ופיתוח כשרים ומיומנויות אישיות, טיפוח קשרים בינאישיים משמעותיים בין דיירי המעון והקהילה הרחבה ותחושת הנאה.
- ◆ לאפשר לכל חניך למצות את הפוטנציאל האישי הטמון בו, תוך הובלת שינוי משמעותי בתפיסת תרבות הפנאי במעונות.

◆ תיאור התכנית

בנוסף לתכניות הפנאי, המופעלות בתוך המעונות, מתבצעות מספר תכניות של שילוב בפעילות במתנ"סים הנמצאים במרחק גיאוגרפי סביר מהמעונות, למשל: לימוד שחייה, עיסת נייר, חוגי ספורט, מחשבים, ועוד.

◆ גופים שותפים

משרד הרווחה - האגף לטיפול באדם המפגר; אגף השיקום.